

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSEN

VERNIEUWDE UITGAVE

Wet- en regelgeving voor sportverenigingen

Colofon

Deze uitgave is ontwikkeld vanuit de samenwerking van NOC*NSF en Ernst & Young als partners in sport.

Verantwoordelijk voor de inhoud zijn NOC*NSF, Ernst & Young en Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen. Zij zijn daarbij terzijde gestaan door een lezerspanel met vertegenwoordigers van de KNVB, KNGU, NCSU, Civiq, Sportraad Zuid Holland en Sportservice Flevoland.

Deze uitgave is informatief van karakter. Bij het samenstellen is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Voor de gevolgen van activiteiten die worden ondernomen of nagelaten op basis van deze uitgave zijn de samenstellers niet aansprakelijk.

Uitgever

Ernst & Young

Voor meer informatie

www.sport.nl of www.ey.nl

Eindredactie

Ernst & Young en NOC*NSF

Ernst & Young

Rotterdam, november 2007

Inhoudsopgave wet- en regelgeving voor sportverenigingen

Inleiding	7
Over deze uitgave	7
Verwijzingen	7
De indeling	7
1. De vereniging	8
Vrijheid van vereniging	8
Het doel van de vereniging	8
Twee typen verenigingen	8
De vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid	9
De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid	9
Dwingend en regelend recht	9
De statuten	9
Statutenwijziging	10
Huishoudelijk reglement	10
Algemene ledenvergadering	11
Stemrecht	12
Aansprakelijkheid van de leden voor de vereniging	12
Aansprakelijkheid van de verenigingen tegenover de leden en derden	13
Voorkomen en verzekeren van schade	13
Fiscaliteit	13
Omzetbelasting (BTW)	14
BTW-vrijstelling sportverenigingen	14
Uitzonderingen op de vrijstelling	15
Het BTW-tarief	16
Relevante websites	16

2. Het bestuur	17	4. Het personeel en (sporttechnisch) kader	31
Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	17	Administratieve verplichtingen	31
Taakverdeling bestuur	18	Arbeidsovereenkomst	33
Bestuurdersaansprakelijkheid	18	Dienstbetrekking versus overeenkomst van opdracht	34
Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vereniging (interne aansprakelijkheid)	19	Het vermoeden van een arbeidsovereenkomst	34
Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover derden (externe aansprakelijkheid)	19	Dienstbetrekking versus ‘losse hulpen’	35
Aansprakelijkheid van de bestuurder op grond van de antimisbruikwetgeving	20	Wet flexibiliteit en zekerheid	35
Ledenadministratie	21	Wet minimumloon	35
Privacy	21	Ziekte	36
Verslaglegging en besluiten	22	Vakantie	36
Kamer van Koophandel	22	Schade	36
Vergunningen en ontheffingen	23	Zelfstandigen	37
Reprorecht	23	Fiscale aspecten	37
Penningmeester	24	Loon	37
Financiële administratie	24	Loon in geld	37
(Salaris)administratie	24	Loon in natura	37
Contributie en BTW	24	Bijverdiensten	38
Ongevallen- en aansprakelijkheidsverzekering	25	Twee dienstbetrekkingen	38
Rechtsbijstandsverzekering	25	Overige nevenactiviteiten	38
Evenementenverzekering	25	Kostenvergoedingen	38
Arbeidsomstandigheden	26	Arbeidsomstandighedenwet	39
Relevante websites	26	Relevante websites	39
3. De vrijwilliger	27	5. Sportwedstrijden en evenementen	40
Vrijwilligersvergoeding	27	Wedstrijden, demonstraties en BTW	40
Kostenvergoeding	28	Organiseren van sportevenementen en BTW	40
Meerdere vergoedingen	28	Aansprakelijkheid en verzekeringen	41
Arbeidsverhouding	28	Vergunningen	41
Aansprakelijkheid bij vrijwilligers	30	Relevante websites	41
Relevante websites	30		

6. De kantine	42
Drank- en Horecawet	42
Bestuursreglement	43
Barvrijwilligers	44
Warenwet	44
Milieuwet	45
Tabakswet	46
Buma/Stemra, SENA en Videma	46
BTW voor kantines	47
Relevante websites	49
7. Extra inkomsten	50
Kansspelen, loterijen, prijsvragen	50
Bingo	51
Prijsvraag	51
Samenloop met andere belastingen	52
Sponsoring	52
Giften	53
Nevenactiviteiten en belastingen	53
Vennootschapsbelasting	54
Relevante websites	55

8. De accommodatie	56
Ruimtelijke ordening en bestemmingsplan	56
Bouwvergunning	56
Gebruiksvergunning	57
Verzekeringen	57
Beheer en onderhoud	57
Legionella	58
Privatisering	58
Belastingen bij sportaccommodaties	59
Huur en verhuur van onroerende zaken	59
Koop en verkoop van onroerende zaken	59
Nieuwbouw	60
Het geven van gelegenheid tot sportbeoefening en sportaccommodatie	60
Sportaccommodatie	62
Onroerendezaakbelasting	62
Overdrachtsbelasting	63
Regulerende energiebelasting	63
Relevante websites	64

Inleiding

Als bestuurder van een sportvereniging moet u een ware duizendpoot zijn. U bent werkgever, organisator, horeca-uitbater, administrateur, eigenaar, huurder, verhuurder en werknemer tegelijk (en nu vergeten we misschien nog wat). Bij al die activiteiten heeft u te maken met de Nederlandse wet- en regelgeving. Iedere Nederlander, dus ook een bestuurder van een sportclub, wordt geacht die wetten en regels te kennen. Praktisch gezien is dat bijna ondoenlijk en niemand kent ze dan ook allemaal uit z'n hoofd. Maar als die wetten en regels binnen uw sportclub per ongeluk worden overtreden, bent u als bestuurder wél verantwoordelijk.

Over deze uitgave

Met deze geheel vernieuwde uitgave willen we u steunen bij het uitoefenen van uw bestuurstaak. We hebben daarom de belangrijkste wetten en regels voor sportclubs en sportclubbestuurders op een rij gezet, aangevuld met voorbeelden. Aan de hand van dit boekje kunt u snel nagaan of de zaken binnen uw club goed geregeld zijn, of dat u moet bijsturen.

Verwijzingen

De artikelen in deze uitgave zijn samenvattingen van de officiële wet- en regelgeving, inclusief toelichtingen en/of voorbeelden. Als u over een bepaald onderwerp meer wilt weten, of de exacte wetstekst wilt lezen, kunt u dat doen op of via de website www.sport.nl. Bovendien verwijzen we in ieder hoofdstuk naar relevante websites waar u meer informatie over het betreffende onderwerp kunt vinden.

De indeling

Deze uitgave is ingedeeld aan de hand van de diverse taken binnen een gemiddelde sportclub. Zo vindt u aparte hoofdstukken voor bestuurders, voor vrijwilligers en bijvoorbeeld de horeca. Dat is handig als u snel iets wilt opzoeken. Achter in het boekje is een trefwoordenregister opgenomen waarin we verwijzen naar de pagina's waar deze onderwerpen ter sprake komen. We hopen dat we met deze informatie uw bestuursfunctie kunnen vereenvoudigen, zodat u zich kunt bezighouden met waar het allemaal om begonnen is: een plezierige vrijetijdsbesteding voor uzelf en de sporters van uw club!

1 De vereniging

De meeste (amateur)sportclubs in ons land zijn een vereniging. De sporters zijn lid en gezamenlijk bepalen zij het beleid van de club. Om daar niet dagelijks met z'n allen over te hoeven vergaderen, kiezen de leden een bestuur dat uitvoering geeft aan het vastgestelde beleid. Vooral professionele clubs kiezen soms voor een andere rechtsvorm: een stichting, een bv of zelfs een beursgenoteerd bedrijf, een nv. Maar omdat wij ons met deze uitgave niet richten op dit soort professionele organisaties, beperken we ons hier tot de vereniging.

Vrijheid van vereniging

De vrijheid van vereniging is in de Nederlandse Grondwet en in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden vastgelegd. De vrijheid van vereniging betekent de vrijheid om organisaties op te richten en in te richten, op een manier zoals de verenigde personen dit met elkaar afspreken. De vereniging heeft het recht om aan de toelating van (nieuwe) leden bepaalde voorwaarden te stellen. Deze mogen echter nooit in strijd zijn met de Europese of Nederlandse wetgeving.

Het doel van de vereniging

Het hoofddoel van een sportvereniging is de leden mogelijkheden te bieden om hun favoriete sport te beoefenen. In tegenstelling tot een onderneming heeft een vereniging niet primair het doel om winst te behalen. Toch is het zeker niet verboden om als sportvereniging een exploitatieoverschot te behalen. Daarmee kan bijvoorbeeld een uitbreiding van de faciliteiten van de sportclub worden gefinancierd.

Een exploitatieoverschot is toegestaan als dit ten goede komt aan de vereniging zelf.

Twee typen verenigingen

In het Nieuw Burgerlijk Wetboek worden twee typen verenigingen onderscheiden:

- de vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid;
- de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid.

De vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid

Bij dit type vereniging is er, in tegenstelling tot de hierna te bespreken vereniging met volledige rechtsbevoegdheid, geen sprake van oprichtingsvereisten, statuten bij notariële akte of inschrijving in het register van de Kamer van Koophandel. Belangengroeperingen kiezen nogal eens voor deze variant. Het nadeel is dat het voor buitenstaanders niet altijd duidelijk is dat het om een vereniging gaat en dat taken en bevoegdheden soms onduidelijk zijn. Wat als een nog groter nadeel wordt ervaren, is dat de bestuurders naast de vereniging hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de schulden van de vereniging. Voor een sportvereniging is dit daarom geen ideale organisatievorm. Als we verder in deze uitgave spreken over 'de vereniging', bedoelen we daarmee de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid.

De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid

De meeste sportverenigingen in ons land hebben een 'volledige rechtsbevoegdheid'. Dat wil zeggen dat er statuten zijn gemaakt en dat deze in een notariële akte zijn opgenomen. De vereniging is bovendien ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Dwingend en regelend recht

De hoofdlijnen van de organisatie van een vereniging staan in het Burgerlijk Wetboek. De daarin opgenomen bepalingen zijn deels dwingend en deels regelend van aard. Dwingend wil zeggen: er mag niet van worden afgeweken. Regelend wil zeggen dat er van de wet mag worden afgeweken.

Het is aan de vereniging zelf om statuten op te stellen.

De statuten

De wet geeft geen definitie van het begrip 'statuten'. Het is dus aan de vereniging zelf om de inhoud te bepalen. Uiteraard kan een notaris hier behulpzaam bij zijn. Dit komt in de praktijk het meest voor. De statuten zijn het geheel van regels waaraan de vereniging gedurende haar bestaan is onderworpen. Het Burgerlijk Wetboek geeft aan dat in de statuten minimaal

moet worden beschreven:

- de naam van de vereniging en de gemeente in Nederland waar zij haar zetel heeft;
- het doel van de vereniging;
- de verplichtingen die de leden tegenover de vereniging hebben of de wijze waarop deze verplichtingen kunnen worden opgelegd;
- de wijze van bijeenroepen van de algemene vergadering;
- de bestemming van het batig saldo van de vereniging in geval van ontbinding of de wijze waarop de bestemming zal worden vastgesteld;
- de wijze van benoeming en ontslag van de bestuursleden.

Statutenwijziging

Van de eenmaal opgestelde en gedeponeerde statuten mag niet zomaar worden afgeweken, zelfs al zijn alle leden het met de afwijking eens. Als afwijking van een statutaire bepaling gewenst is, moet de algemene vergadering tot wijziging van de statuten besluiten (waarna dus opnieuw de gang naar de notaris moet worden gemaakt). Voor een statutenwijziging is tweederde van het aantal stemmen nodig, tenzij de bestaande statuten een andere meerderheid voorschrijven (bijvoorbeeld de helft plus 1, of drievierde). Pas als een gewaarmerkte kopie van de akte in het handelsregister van de Kamer van Koophandel is gedeponneerd, zijn de nieuwe statuten rechtsgeldig.

Huishoudelijk reglement

Naast de statuten kan het interne recht van een vereniging ook mede worden bepaald door huishoudelijk reglementen. De wet formuleert nergens met zoveel woorden wat deze reglementen zijn en wat erin mag of moet worden geregeld. Bij het opstellen van een reglement dient men er wel rekening mee te houden dat de wet voor bepaalde zaken vereist dat deze in de statuten worden opgenomen. Niet alles kan dus zo maar in een reglement worden geregeld. Verder is het van belang dat de reglementen niet in strijd met de statuten of wet zijn.

Reglementen kunnen worden onderscheiden in verplichte en vrijwillige reglementen. De verplichte reglementen worden door de statuten geëist, terwijl vrijwillige reglementen een eigen keuze van de vereniging zijn.

Als in de statuten staat dat er een regeling is met betrekking tot de toelating van leden, is dit een verplicht reglement. Aan de andere kant hoeft er in de statuten niets te staan over kledingvoorschriften, terwijl daar wel een reglement voor wordt gemaakt. Dan is er sprake van een vrijwillig reglement.

Reglementen komen bij verenigingen vaak voor omdat daar relatief veel mensen bij betrokken zijn en om er voor te zorgen dat alles organisatorisch goed verloopt is het handig om interne spelregels met elkaar af te spreken. Verder heeft het vastleggen in reglementen een groot voordeel ten opzichte van het vastleggen in de statuten. Immers, voor het wijzigen van statuten zijn veel formaliteiten en handelingen nodig (ontwerp concept statuten, uitschrijven en besluit algemene vergadering en notariële akte en inschrijving), terwijl voor het aanpassen van een reglement weinig tot geen formaliteiten zijn vereist.

Algemene ledenvergadering

De wettelijke inrichting van een vereniging bestaat in principe alleen uit een bestuurder en een algemene vergadering. Overigens laat de wet wel ruimte om nog andere organen binnen een vereniging in het leven te roepen (raad van toezicht / raad van advies etc). Binnen de vereniging kan het bestuur als beleidsbepalend orgaan worden gezien, dat tevens verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding van de vereniging. Anderzijds is er de algemene vergadering, waarbinnen de leden zeggenschap uitoefenen. Aan de algemene vergadering komen alle bevoegdheden toe die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn opgedragen. Zij houdt onder meer toezicht en controle op het beleid van het bestuur. De wet zegt dat het bestuur jaarlijks (uiterlijk zes maanden na afloop van het boekjaar) rekening en verantwoording af moet leggen aan de algemene vergadering. Dat gebeurt minimaal door het

overleggen van de balans en de staat van baten en lasten (inclusief toelichting) nadat deze door het hele bestuur zijn getekend voor akkoord.

De algemene vergadering bestuurt ook.

Stemrecht

De vereniging valt onder het zogeheten ‘rechtspersonenrecht’. Een uitgebreide versie van deze wetstekst kunt u vinden op www.sport.nl. Hier geven we een overzicht van enkele belangrijke punten waar het stemrecht betreft.

In principe heeft ieder lid van een vereniging één stem, maar de statuten kunnen een lid ook meer dan één stem toekennen. De vereniging heeft de keuze om ook een minderjarige zijn stemrecht te laten uitoefenen, of om (in de statuten) te bepalen dat een minderjarig verenigingslid ten aanzien van bepaalde zaken géén stemrecht heeft. Hetzelfde geldt voor aspirant-leden. Een lid dat geschorst is heeft geen stemrecht, maar heeft wel toegang tot de algemene vergadering waar de schorsing op de agenda staat.

Aansprakelijkheid van de leden voor de vereniging

De leden van een vereniging zijn niet persoonlijk aansprakelijk voor de schulden en schade van de vereniging. De vereniging (als rechtspersoon) is hiervoor zelf aansprakelijk. Bestuurders zijn wel aansprakelijk als zij opzettelijk iets nalaten of doen waardoor de vereniging schade lijdt. Denk hierbij aan schade door fraude, door het opzettelijk beschadigen van eigendommen van de vereniging of door het onbevoegd sluiten van overeenkomsten die schadelijk zijn voor de vereniging en/of een derde.

Aansprakelijkheid van de vereniging tegenover de leden en derden

De vereniging is aansprakelijk voor haar eigen gedragingen (als vereniging) en voor die van haar leden, waaronder bestuurders, gewone leden, werknemers en vrijwilligers. De vereniging is alleen aansprakelijk voor schade als deze haar kan worden toegerekend. Dat gebeurt wanneer er sprake is van schuld of opzet of wanneer de schade op grond van de wet of de maatschappelijke opvattingen voor haar rekening dient te komen.

Een voorbeeld van schade die voor rekening van de vereniging komt, is schade die een werknemer van de vereniging veroorzaakt bij het uitoefenen van zijn werkzaamheden, tenzij de werknemer de schade met opzet heeft toegebracht. U kunt ook denken aan schade die wordt geleden als gevolg van ‘ongelukjes’: iemand valt van de tribune doordat de leuning loszit of iemand wordt ziek doordat het voedsel in de kantine niet veilig is.

Voorkomen en verzekeren van schade

Het is uiteraard verstandig om zoveel mogelijk maatregelen te nemen om schade te voorkomen; zorg dat clubhuis, tribune en sportvelden veilig zijn. En zorg voor voldoende toezicht bij evenementen, voor gekwalificeerd personeel en vrijwilligers (bijvoorbeeld BHV’ers), voorlichting aan de leden over blessurepreventie, enzovoort (overigens is de aanwezigheid van BHV’ers sinds 15 maart 2006 niet meer verplicht als er uitsluitend vrijwilligers aan de vereniging verbonden zijn).

Fiscaliteit

Sportverenigingen komen vroeg of laat in aanraking met fiscale vraagstukken. Een goed begrip van wet- en regelgeving is nodig om onaangename financiële gevolgen te voorkomen. Dit is met name van belang omdat u als vereniging in principe verantwoordelijk blijft voor de juistheid van uw fiscale aangiften, ook als u deze uitbesteedt aan een belastingadvies- of accountantskantoor! In de praktijk blijkt dat onvoldoende kennis van wet- en regelgeving er regelmatig toe leidt dat onvolledige c.q. onjuiste informatie kan worden doorgegeven aan het belastingadvies- of accountantskantoor, waardoor

een onjuiste aangifte wordt ingediend met alle gevolgen van dien. Omzetbelasting speelt in meerdere situaties een rol, daarom geven we eerst een korte beschrijving van de werking van de omzetbelasting. In de andere hoofdstukken komt deze informatie in meer specifieke vorm weer terug. Voor uitgebreide informatie over de omzetbelasting kunt u ook kijken op de website van de Belastingdienst, www.belastingdienst.nl

Omzetbelasting (BTW)

Omzetbelasting is een belastingheffing over de 'toegevoegde waarde' (BTW), het positieve verschil tussen de aanschaf en verkoop van producten en diensten. Ondernemers mogen daarom in hun periodieke aangiften de aan hen gefactureerde BTW (de zogeheten voorheffing) op de door hen verschuldigde belasting in mindering brengen. Op deze manier worden alleen leveringen van goederen en diensten belast die consumptief gebruikt of verbruikt worden, of die worden benut voor het verrichten van (van BTW) vrijgestelde prestaties. Omzetbelasting wordt geheven bij leveringen en diensten die binnen Nederland door ondernemers in het kader van hun onderneming worden verricht. Een ondernemer is eenieder die een beroep of bedrijf zelfstandig uitoefent. Het al dan niet streven naar winst is in het kader van de BTW overigens van geen belang. Als ondernemer wordt ook beschouwd 'de exploitant van een recht of goed die dit doet om er duurzaam opbrengst uit te verkrijgen'. De wet spreekt in dat geval van een quasi-ondernemer.

BTW-vrijstelling sportverenigingen

De hoofdregel is dat prestaties die sportverenigingen verrichten voor hun leden in beginsel zijn vrijgesteld van BTW. De vrijstelling is uitsluitend van toepassing indien en voor zover er geen winst wordt beoogd, danwel indien een eventueel behaald exploitatieoverschot wordt aangewend conform de doelstelling van de sportvereniging.

BTW-belast zijn de diensten geleverd door een watersportorganisatie bestaande uit werkzaamheden met betrekking tot vaartuigen (inclusief de verhuur van lig- en bergplaatsen), als de watersportorganisatie voor deze prestaties één of meer personen (havenmeester) in dienstbetrekking heeft. De BTW-vrijstelling blijft echter van toepassing als het personeel niet meer dan € 4.538 aan vergoedingen ontvangt. De andere (primaire) verenigingsactiviteiten blijven vrijgesteld van BTW, mits er geen winst wordt beoogd.

Uitzonderingen op de vrijstelling

Sportverenigingen zullen in het algemeen fondsenwervende nevenactiviteiten verrichten, naast hun hoofdactiviteit, om zodoende financiële middelen binnen te krijgen. Deze nevenactiviteiten zijn in principe wél belast met BTW. Alleen als de opbrengsten van deze nevenactiviteiten voor de hoofdactiviteit van de vereniging ingezet worden en onder een bepaald maximumbedrag blijven, geldt er een vrijstelling. Voor levering van goederen bedraagt deze vrijstellingsdrempel € 68.067 en voor diensten € 31.765. Deze drempels worden los van elkaar toegepast. Het is dus mogelijk dat een vereniging de drempel voor diensten wel overschrijdt, maar die voor leveringen niet. Indien een van beide drempels wordt overschreden, blijft de vrijstelling voor de andere categorie in stand. De vrijstelling geldt niet voor het verlenen van toegang tot wedstrijden. Anders gezegd: de entreekaartjes zijn met (6%) BTW belast.

N.B. Goedgekeurd is dat entreegelden kunnen vallen onder de vrijstelling voor fondswerving, mits deze entreegelden plus eventuele sponsorinkomsten en andere fondswervende inkomsten het drempelbedrag van de vrijstelling (maximaal € 31.765 aan ontvangsten) niet overschrijden. Daaronder hoeft geen BTW te worden afgedragen, daarboven moet over het gehele bedrag BTW worden afgedragen.

De prestaties van sportverenigingen zijn in beginsel vrijgesteld van BTW.

Het BTW-tarief

Als de vrijstelling niet geldt, is BTW verschuldigd (en mag ook een evenredig deel van de voorbelasting in aftrek worden gebracht). De Wet op de omzetbelasting 1968 kent drie tarieven: 19%: dit is het algemene BTW-tarief dat standaard op alle leveringen en diensten van toepassing is. Dit tarief is onder meer van toepassing op de verkoop van alcoholhoudende dranken en de verkoop van clubmaterialen.

6%: dit is het verlaagde tarief dat over het algemeen van toepassing is op voedingsmiddelen, geneesmiddelen, en dergelijke. Denk hierbij aan de verkoop van spijzen en niet-alcoholische dranken, het verlenen van toegang tot reguliere sportwedstrijden (entreegelden).

0%: dit tarief is doorgaans van toepassing bij leveringen aan een buitenlandse (BTW-plichtige) afnemer; sportverenigingen hebben hier doorgaans niets mee van doen. Complete en actuele informatie over de tariefindeling kunt u altijd vinden op de website van de Belastingdienst.

Relevante websites

Belastingen, Wet op de omzetbelasting:

www.belastingdienst.nl

Handelsregister van de Kamer van Koophandel:

www.kvk.nl

Nederlandse Grondwet:

www.sdu.nl

Nederlandstalige versie van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens:

www.echr.coe.int

www.wetboek-online.nl

Nieuw Burgerlijk Wetboek:

www.wetboek-online.nl

Rechtspersonenrecht:

www.sport.nl

Verenigingsrecht:

www.sport.nl

2 Het bestuur

Organisaties hebben sturing nodig en het bestuur neemt daarbij een belangrijke plaats in. Het heeft de dagelijkse leiding van de vereniging en geeft sturing aan commissies, werkgroepen en vrijwilligers binnen de vereniging. Het bestuur zal ook de meer formele contacten met de buitenwereld onderhouden, of dat nu de bond of de gemeente is. In dit hoofdstuk vermelden we een aantal bestuursleden apart. Niet omdat zij belangrijker zijn dan anderen, maar omdat zij voor dit boekje als kapstok dienen voor een aantal belangrijke onderwerpen.

Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Het bestuur van de sportvereniging is belast met het besturen van de vereniging. Daaronder verstaan we alles wat nodig is om de vereniging, gezien de doelstellingen en activiteiten (in het maatschappelijk verkeer) te laten functioneren. Hierbij moet natuurlijk rekening worden gehouden met wat daarover vermeld staat in de statuten; een vereniging mag geen andere doelen nastreven dan het statutaire doel van de vereniging. Het bestuur heeft bij het besturen een eigen verantwoordelijkheid. Een bestuur mag en móet datgene doen wat in het belang van de vereniging is. Bijvoorbeeld: het bestuur zal doorgaans een toekomstvisie ontwikkelen voor de vereniging. Hierbij zal het bestuur zich meestal richten naar het door de algemene vergadering gewenste beleid, maar het is hiertoe niet verplicht. Let wel, de algemene vergadering kan de bestuursleden ontslaan als het bestuur niet bereid is zich naar de opvatting van de algemene vergadering te richten. Ook de wet biedt de mogelijkheid om in de statuten de bestuursmacht te beperken. Zo kunnen bepaalde taken aan een ander orgaan worden opgedragen of kan het bestuur verplicht worden een voorgenomen besluit eerst aan een ander orgaan ter goedkeuring voor te leggen. Het beleid van het bestuur wordt geacht een gezamenlijk beleid van de bestuursleden te zijn, aangezien het besturen een collegiale of collectieve verantwoordelijkheid van het bestuur is. Tenzij de statuten anders bepalen, worden bestuursbesluiten genomen bij meerderheid van stemmen, ongeacht het aantal aanwezige

Een sportvereniging kan zich niet bezighouden met het beleggen van de contributie van haar leden ten gunste van het bestuur.

bestuursleden, en heeft iedere bestuurder één stem. Het bestuur legt als geheel verantwoordelijkheid af tijdens de wettelijk verplichte jaarlijkse algemene vergadering.

Taakverdeling bestuur

Een bestuur van een vereniging kent in ieder geval een voorzitter, secretarissen en penningmeester, tenzij de statuten anders bepalen. De wet geeft geen regeling voor de verdeling van taken onder de bestuursleden. De vereniging kan dus de bestuurstaken naar eigen inzicht verdelen, bij bestuursbesluit of statutaire regeling. In plaats van de verdeling over te laten aan de bestuurders, kunnen bestuursleden ook ‘in functie’ worden gekozen. Dan ligt de beslissing wie welke taken vervult bij de algemene vergadering. Als de statuten dit bepalen, liggen de taken van de in functie benoemde bestuursleden vast. Het is van belang dat vastligt welk bestuurslid welke taak vervult, omdat iedere bestuurder tegenover de vereniging verplicht is de aan hem opgedragen taken behoorlijk te vervullen.

Bestuurdersaansprakelijkheid

Een bestuurslid van een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid is inbeginsel niet persoonlijk aansprakelijk voor rechtshandelingen die hij namens de vereniging verricht. Bij een vereniging wordt het handelen van een bestuurslid aan de vereniging toegerekend en wordt het als een handelen van de vereniging beschouwd. In enkele gevallen kan de bestuurder wel worden geconfronteerd met een persoonlijke aansprakelijkheid. Hierbij worden twee soorten aansprakelijkheid onderscheiden:

- aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vereniging;
- aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover derden.

Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vereniging (interne aansprakelijkheid)

De basis van het bestuurderschap is het vertrouwen dat in de bestuurder wordt gesteld. Iedere bestuurder is ten opzichte van de vereniging gehouden tot een behoorlijke vervulling van zijn taak, zoals dit in alle redelijkheid van hem mag worden verwacht. Daarvan is sprake als onbehoorlijk besturen schade voor de vereniging met zich heeft meegebracht en de bestuurder hiervan een ernstig verwijt kan worden gemaakt. De wet gaat uit van aansprakelijkheid van het bestuur (en niet van de bestuurder), omdat het gehele bestuur als één gezamenlijk college bestuurt. Dit heeft tot gevolg dat als één bestuurder onbehoorlijk handelt bij de uitvoering van zijn bestuurstak en daarbij schade veroorzaakt voor de vereniging, alle bestuursleden hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de ontstane schade. Slechts in uitzonderingsgevallen kunnen de overige bestuursleden hun aansprakelijkheid ontlopen. Zij dienen dan aan te tonen dat het onbehoorlijk handelen niet aan hen te wijten was en dat ze in alle redelijkheid alles hebben gedaan om de schade te voorkomen. De algemene vergadering kan een bestuurslid, als direct belanghebbende, aansprakelijk stellen.

Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover derden (externe aansprakelijkheid)

Naast de interne aansprakelijkheid kan de bestuurder aansprakelijk zijn tegenover derden. In sommige gevallen vloeit de aansprakelijkheid direct voort uit de wettelijke regeling, bijvoorbeeld bij de vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid, of wanneer een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid nog niet is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Op dat moment is iedere bestuurder hoofdelijk aansprakelijk naast de vereniging. Een belangrijker grond van aansprakelijkheid is wanneer er sprake is van een onrechtmatige daad van een bestuurder ten opzichte van een derde. Een voorbeeld hiervan is dat een bestuurder bij het aangaan van een overeenkomst met een partij wist of behoorde te weten dat de vereniging haar verplichtingen niet kan nakomen jegens die partij. Gebeurt dit op basis van een bestuursbesluit, dan kunnen ook andere

bestuurders worden aangesproken. Dit geldt niet voor de bestuurders die (aantoonbaar) tegen het besluit hebben gestemd. Een typische onrechtmatige daad (zonder dat de vereniging overigens aansprakelijk kan worden gehouden) is misleiding van derden door de suggestie te wekken bevoegd te zijn de vereniging te vertegenwoordigen wanneer dat feitelijk niet zo is. Een derde denkt dan een overeenkomst te hebben gesloten met de vereniging en lijdt schade doordat dit niet het geval blijkt te zijn.

Verbintenissen kunnen alleen worden aangegaan volgens, of op grond van de statuten en niet door een besluit dat niet op de statuten steunt. De statuten kunnen de bevoegdheid van het bestuur of van bestuurders beperken ten aanzien van het verrichten van rechtshandelingen. Deze beperkingen hebben in beginsel alleen interne werking binnen de vereniging. Dit kan bijvoorbeeld door bepaalde handelingen in de statuten aan een financieel maximum te binden.

Aansprakelijkheid van de bestuurder op grond van de antimisbruikwetgeving

Een specifieke categorie van (externe) bestuurdersaansprakelijkheid vindt haar grondslag in de zogeheten antimisbruikwetgeving. Het doel van de antimisbruikwetgeving is het tegengaan van het misbruik van rechtspersonen (in dit geval de vereniging). Dit speelt bij verenigingen die onder de Wet op de vennootschapsbelasting vallen. Kort gezegd kunnen op grond van de Wet Bestuurders Aansprakelijkheid (WBA) bestuurders hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor het niet afdragen door de vereniging van omzetbelasting, loonbelasting, premies werknemers- en volksverzekeringen en de bijdragen voor verplichte deelname aan bedrijfspensioenfondsen. De WBA gaat uit van een meldingsplicht. Wie voorziet dat de vereniging een van de hiervoor genoemde verplichtingen niet kan nakomen, dient dit (schriftelijk) te melden bij de betreffende instantie. Er is alleen sprake van aansprakelijkheid als de bestuurder(s) daaraan schuld heeft (hebben). De Wet Bestuurders aansprakelijkheid in Faillissement (WBF) legt bij een

faillissement van de vereniging de aansprakelijkheid voor het totale boedeltekort op de bestuurders persoonlijk als blijkt dat zij hun bestuurstaak onbehoorlijk hebben vervuld. De bestuurder dient zijn taak dus behoorlijk te vervullen, anders is het mogelijk dat hij aansprakelijk wordt gesteld voor het tekort in geval van faillissement. Er bestaat overigens een mogelijkheid voor de bestuurder om zich tegen deze aansprakelijkheid te verzekeren.

Ledenadministratie

Elke vereniging kent leden, dus ook een overzicht daarvan: de ledenadministratie. Haast traditioneel is dat een taak van de secretaris, of diens verantwoordelijkheid als deze administratie door een derde wordt uitgevoerd. In verband met de privacy mag niet alles geregistreerd worden (zie hieronder). Dat mag wel met gegevens die direct verband houden met de doelstelling van de vereniging, het sporten. Ook gegevens die u nodig heeft voor registratie elders, zoals bij de landelijke sportbond, mogen worden geregistreerd.

Privacy

De ledenadministratie van sportverenigingen valt onder de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) als er sprake is van een geautomatiseerde of systematisch ingedeelde administratie. Dit zal vrijwel altijd het geval zijn. Op grond van de Wbp is het verplicht om het doel van de ledenadministratie vast te leggen. Gegevens uit de administratie mogen niet worden verstrekt aan derden tenzij de leden hier uitdrukkelijk schriftelijk toestemming voor hebben gegeven, dan wel de algemene vergadering hiertoe haar goedkeuring heeft gegeven. Een uitzondering op dit verbod geldt voor het verstrekken van gegevens ten behoeve van direct-marketing doeleinden (hierbij dienen de leden wel de mogelijkheid te worden geboden om hiertegen verzet aan te kunnen tekenen) en voor het verstrekken van gegevens in het kader van activiteiten die gebruikelijk zijn voor een vereniging. De vereniging is vrijgesteld van melding bij het College Bescherming Persoonsgegevens als de administratie van een vereniging zich alleen richt op de voor de verenigingsactiviteiten noodzakelijke onderwerpen. Worden er gegevens geregistreerd

die géén directe binding hebben met het sporten of met het op een andere wijze actief zijn voor de vereniging, dan is melding dus wel noodzakelijk. Denk hierbij aan het vermelden van beroepen, opleidingen, inkomens, enzovoort.

Verslaglegging en besluiten

Het kan van belang zijn om achteraf nog eens na te gaan hoe de besluitvorming over een bepaald onderwerp is verlopen. Dat kan voor ‘intern gebruik’ zijn, maar ook bij meningsverschillen of conflicten waarnaar een meer formeel onderzoek wordt ingesteld door de algemene vergadering, de tuchtcommissie van de vereniging of bond, of wanneer zelfs de rechter erbij wordt betrokken. Daarom is het verstandig de verslagen van de bestuurs- en de algemene vergaderingen te notuleren en bij goedkeuring te ondertekenen en te archiveren. In verband met die controle achteraf en eventuele aansprakelijkheid is het ook goed eventueel afwijkende meningen bij (belangrijke) besluitvorming op te nemen in de verslagen.

Het is verplicht om het doel van de ledenadministratie vast te leggen.

Kamer van Koophandel

Verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid moeten zich inschrijven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel. Voor verenigingen met beperkte rechtsbevoegdheid is dit niet noodzakelijk (maar is overigens wel aan te raden). Het handelsregister is openbaar en wordt door de Kamers van Koophandel bijgehouden. Het is door iedereen te raadplegen. De vereniging schrijft zich in bij de Kamer van Koophandel in het gebied waar de vereniging haar statutaire zetel heeft. De Kamer van Koophandel verstrekt op verzoek een bevestiging van de opgave, met vermelding van de dag waarop deze is gedaan. De Kamer kan weigeren een opgave in behandeling te nemen als men er niet van overtuigd is dat deze afkomstig is van iemand die daartoe bevoegd is, als er niet gehandeld is naar wettelijke voorschriften, of wanneer de gegevens niet compleet zijn. Dit weigeren kan echter pas nadat de Kamer de mogelijkheid heeft geboden om binnen de gestelde termijn de opgave aan te vullen. Indien de inschrijving onjuist, onvolledig of in strijd met de openbare orde of goede zeden is, kan deze worden gecorrigeerd. Dat gebeurt

op verzoek van de Kamer van Koophandel of van een derde belanghebbende. De kantonrechter van het betreffende gebied behandelt dit verzoek.

Vergunningen en ontheffingen

Een algemene plaatselijke verordening (APV) is een verzameling van allerlei verschillende regels die binnen een gemeente gelden, zowel verboden als geboden. De APV wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Iedere gemeente kan daardoor haar eigen regels bepalen voor activiteiten waar vergunningen voor nodig zijn. Deze regels kunnen voor een sportvereniging te maken hebben met het houden van evenementen en toernooien, openingstijden van bijvoorbeeld de kantine, enzovoort (zie ook hoofdstuk 5).

Het is altijd raadzaam contact op te nemen met de gemeente om te weten te komen welke vergunningen nodig zijn voor de sportvereniging, bijvoorbeeld in combinatie met een evenement. Omdat de procedure enige tijd in beslag kan nemen, moet u altijd zorgen dat de aanvraag ruim op tijd wordt ingediend. Alleen als de vergunningen/ontheffingen zijn verleend, kunnen de geplande activiteiten doorgang vinden. Het kan voorkomen dat vergunningen of ontheffingen niet worden verleend. In dat geval kunt u bezwaar en beroep aantekenen. De wijze waarop dat moet, staat in de afwijzende beschikking.

Reprorecht

Sinds 1 februari 2003 zijn bedrijven en instellingen verplicht jaarlijks een vergoeding te betalen voor het fotokopiëren uit bijvoorbeeld boeken, kranten, tijdschriften en soortgelijke uitgaven. Deze verplichting geldt ook voor sportverenigingen. Zonder betaling van de vergoeding is fotokopiëren uit deze werken niet toegestaan en pleegt men inbreuk op het auteursrecht van de makers. De Stichting Reprorecht is aangewezen om deze vergoedingen te innen. De Stichting Reprorecht maakt per bedrijf of instelling een inschatting van de verschuldigde vergoeding. Elk jaar ontvangen alle bedrijven en instellingen een factuur met daarop een specificatie van de verschuldigde vergoeding, waarbij de mogelijkheid wordt geboden de gegevens te corrigeren.

Verenigingen en stichtingen met volledige rechtsbevoegdheid moeten zich inschrijven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel.

Penningmeester

Het bestuur is gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële verantwoording aan de algemene vergadering. De penningmeester is logischerwijze in de dagelijkse praktijk de uitvoerder en de deskundige op dit terrein. Het is zinvol als de penningmeester het bestuur regelmatig informeert over de financiële ontwikkelingen en over de aan- en afmeldingen van leden. De penningmeester stelt de wettelijke en statutair vereiste stukken voor de algemene vergadering op en legt deze ter goedkeuring voor aan het bestuur. Na instemming door het bestuur gaan deze stukken ter vaststelling naar de algemene vergadering.

Financiële administratie

Alle financiële stukken dienen volgens de wet minimaal zeven jaar te worden bewaard. Als de administratie met behulp van een computer wordt opgesteld, moet de vereniging er ook zorg voor dragen dat de data gedurende de bewaarperiode inzichtelijk blijven. De vereniging blijft verantwoordelijk, ook bij crashes van computer en software. Zorg dus altijd voor actuele back-ups en bewaar deze op een veilige, brandvrije plaats.

(Salaris)administratie

In verschillende relaties kan de vereniging, soms zonder zich hiervan bewust te zijn, de rol van werkgever vervullen. Of dit bij uw vereniging het geval is, kunt u lezen in hoofdstuk 4 (het personeel). Daar leest u ook welke zaken er in een arbeidsovereenkomst moeten worden vastgelegd, wat er onder loon valt, enzovoort.

Contributie en BTW

Leden van een sportvereniging betalen contributie. Aangezien sportverenigingen voor hun hoofdprestaties zijn vrijgesteld van BTW, hoeven zij geen BTW af te dragen over de contributie. (Als contributies en donaties tevens recht geven op gratis toegang tot wedstrijden, dan kan een deel van de contributie soms niet zijn vrijgesteld.) Voor een stichting die gelegenheid geeft om sport te beoefenen geldt in beginsel geen vrijstelling van omzet-

belasting (dit dus in tegenstelling tot sportverenigingen). Stichtingen zijn, indien zij gelegenheid geven tot sportbeoefening door het beschikbaar stellen van een sportaccommodatie, 6% BTW verschuldigd over de met deze activiteit behaalde omzet. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar hoofdstuk 8. Alle financiële stukken dienen volgens de wet minimaal zeven jaar te worden bewaard.

Ongevallen- en aansprakelijkheidsverzekering

De belangrijkste verzekeringen zijn een ongevallenverzekering en aansprakelijkheidsverzekering. Bij deze laatste is het van belang dat het ook gaat om een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering, naast een particuliere aansprakelijkheidsverzekering voor de vrijwilligers. Sportverenigingen kunnen namelijk aangesproken worden op hun kwaliteit als opdrachtgever aan vrijwilligers waardoor de vereniging aansprakelijk gesteld kan worden als er schade ontstaat als gevolg van de handelingen van vrijwilligers.

Rechtsbijstandsverzekering

Met een rechtsbijstandsverzekering heeft de vereniging recht op rechtshulp 'in natura'. Dat wil zeggen dat juridische adviezen en/of behandelingen door deskundigen worden verzorgd die bij uw verzekeringsmaatschappij werkzaam zijn. De verzekering biedt dus geen dekking voor rechtsbijstand die door de sportvereniging zelf wordt ingehuurd. Daarnaast komen onder bepaalde voorwaarden ook de kosten voor deskundigen en/ of getuigen voor vergoeding in aanmerking.

Evenementenverzekering

De organisatie van evenementen kan soms veel geld kosten. Deze verzekering geeft dekking tegen de meest uiteenlopende oorzaken waardoor een evenement zou kunnen worden uitgesteld of zelfs afgelast. Ook aansprakelijkheid en ongevallen kunnen in een evenementenverzekering worden opgenomen, evenals verlies en diefstal. Omdat ieder evenement anders is, is een dergelijke verzekering altijd maatwerk. Het is dan ook verstandig dit tijdig te bespreken met een verzekeringsadviseur.

Arbeidsomstandigheden

Een vereniging is verplicht toe te zien op de veiligheid binnen haar organisatie. Zij dient ervoor te zorgen dat de werkomgeving van haar werknemers of vrijwilligers veilig is. De ruimten waarin en de materialen waarmee arbeid wordt verricht moeten veilig en goed onderhouden zijn. Er moet worden voorkomen dat werknemers of vrijwilligers in hun werk gewond raken en/of schade lijden. Welke veiligheidsmaatregelen een werkgever moet nemen, hangt af van het soort werk, de tak van sport en het soort vereniging. Dus niet alleen bedrijven maar ook sportverenigingen dienen in veel gevallen rekening te houden met de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) voor sportverenigingen. In maart 2006 zijn daarom, vooruitlopend op de herziening van de Arbowet, de verplichtingen die gelden voor verenigingen die werken met vrijwilligers, zoals sportverenigingen, als een stuk beperkt. Voor sportverenigingen zonder personeel in dienst is de plicht om een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) op te stellen vervallen, en ook de bepalingen aangaande bedrijfshulpverlening zijn niet meer van toepassing. Uiteraard is het wel raadzaam om bedacht te zijn op mogelijke risico's en voorbereid te zijn qua hulpverlening. U vindt exacte informatie over de Arbowet en alle uitvloeisels hiervan op www.arbo.nl.

Relevante websites

Antimisbruikwetgeving:

www.sport.nl

Arbowet:

www.arbo.nl

Handelsregister Kamer van Koophandel:

www.kvk.nl

Reprorecht:

www.reprorecht.nl

Wet bescherming persoonsgegevens:

www.justitie.nl

3 De vrijwilliger

De vrijwilliger is de spreekwoordelijke kurk waar de vereniging op drijft. Het is dan ook belangrijk dat de administratieve zaken rondom vrijwilligers goed zijn geregeld. Een belangrijk aandachtspunt dat vaak speelt ten aanzien van de fiscaliteit, is of een vrijwilliger al dan niet in dienstbetrekking is bij de sportvereniging. Hierna gaan wij nader in op deze problematiek.

*Er is door NOC*NSF een serie brochures over 'Vrijwilligersbeleid in de sportvereniging' uitgegeven. Voor informatie kunt u contact opnemen met NOC*NSF, Civiq, uw bond of de provinciale sportraad. Zij helpen u ook met het ontwikkelen van een vrijwilligersvisie.*

Vrijwilligersvergoeding

Onder het begrip vrijwilliger verstaat de Belastingdienst: Diegene die niet bij wijze van beroep arbeid verricht ten behoeve van een privaats- of publiekrechtelijk lichaam dat niet is onderworpen aan de heffing van vennootschapsbelasting, dan wel voor een sportorganisatie (o.a. een sportvereniging of sportstichting)

De eventueel ontvangen vergoeding mag niet in verhouding staan tot de omvang en het tijdsbeslag van de verrichte werkzaamheden. De vergoeding mag aldus niet de schijn wekken van een salaris. Hiervan is in ieder geval sprake indien de beloning niet marktconform is. De Belastingdienst gaat er op voorhand van uit dat geen sprake is van een marktconforme beloning indien de vergoeding maximaal € 4,50 per uur bedraagt (€ 2,50 per uur voor vrijwilligers onder de 23 jaar). Dit komt neer op 80% van het minimumloon. Indien een hoger uurloon wordt betaald, moet de sportvereniging desgevraagd aannemelijk kunnen maken dat het betaalde uurloon niet marktconform is. Dit bewijs kan op alle mogelijke manieren worden leverd.

Een vrijwilligersvergoeding kan door iedere sportclub worden verstrekt, ongeacht de rechtsvorm en eventuele belastingplicht voor de vennootschapsbelasting. De vrijwillersvergoeding mag maximaal € 150 per maand en € 1.500 per jaar bedragen. Indien een van deze twee maxima wordt overschreden, wordt het bedrag bij het inkomen van de vrijwilliger opgeteld en moet deze daarover inkomstenbelasting betalen. De vrijwilliger kan door hem aantoonbaar gemaakte kosten, die binnen de regels van de fiscale wetgeving geaccepteerd zijn, op het inkomen in mindering brengen.

Kostenvergoeding

Een sportvereniging kan er ook voor kiezen om een kostenvergoeding te verstrekken. Vanzelfsprekend mogen alleen reële en daadwerkelijk gemaakte kosten worden verstrekt. De gemaakte kosten moeten schriftelijk worden onderbouwd. De kostenvergoeding mag niet worden gecombineerd met de vrijwilligersvergoeding.

Meerdere vergoedingen

Een vrijwilliger mag voor meerdere sportverenigingen werkzaamheden verrichten. Een sportvereniging hoeft niet voor iedere vrijwilliger te controleren of de door hem in totaal ontvangen vrijwilligersvergoedingen de grenzen overschrijden. Indien de door de sportvereniging uitgekeerde vergoedingen onder de grenzen van de vrijwilligersregeling blijven, hoeft hierover geen loonheffingen te worden ingehouden.

Indien de door de vrijwilliger ontvangen vergoedingen meer bedragen dan de grenzen, dan dient hij de ontvangen vergoedingen aan te geven in box I van zijn aangifte inkomstenbelasting.

Arbeidsverhouding

Als een hogere vergoeding wordt toegekend dan de maximale vrijwilligersvergoeding en er geen sprake is van een reële onkostenvergoeding, dient de verhouding vereniging-vrijwilliger getoetst te worden aan de voorwaarden van een privaatrechtelijke en/of (fiscaal) fictieve arbeidsverhouding*.

Het is belangrijk in het oog te houden dat het hier gaat om twee verschillende toetsen. De privaatrechtelijke toets ziet op de vraag of een vrijwilliger als werknemer moet worden aangemerkt, met alle wettelijke (ontslag- en andere) bescherming die daar bij hoort. De fiscale toets ziet op de vraag of de verhouding met de vrijwilliger volgens de belastingwetgeving als een (fictief) dienstverband moet worden aangemerkt, waardoor belasting en sociale premies betaald moeten worden.

Om privaatrechtelijk van een arbeidsovereenkomst te spreken moet sprake zijn van het verrichten van werk in een gezagsverhouding, tegen betaling van loon. Als sprake is van betaling van meer dan een onkostenvergoeding, terwijl de vrijwilliger zijn werk doet onder gezag/op instructie van de sportvereniging, kan dus ongewild sprake zijn van een arbeidsovereenkomst.

Voor de loonheffing wordt de arbeidsverhouding niet als een dienstbetrekking aangemerkt als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er is geen sprake van een echte dienstbetrekking;
- er is geen sprake van een fictieve dienstbetrekking;
- de werknemers hebben er niet voor gekozen om vrijwillig onder de loonbelasting te vallen (de zogenaamde 'opting-in'-mogelijkheid waarbij de arbeidsverhouding aangemerkt wordt als een dienstbetrekking voor de loonheffing);
- de sportvereniging geeft de vergoedingen die worden betaald aan de Belastingdienst door via een IB47-formulier ('opgaaf van uitbetaalde bedragen aan derde'). Dit formulier is verkrijgbaar bij de Belastingdienst.

* De Belastingdienst gaat in de brochure "Sportclubs, belastingen en sociale verzekeringen" nader in op de verschillende soorten dienstbetrekking. U kunt deze downloaden via www.belastingdienst.nl.

Aansprakelijkheid bij vrijwilligers

De vereniging die vrijwilligers inschakelt, is tegenover derden aansprakelijk voor hun gedragingen. De vereniging moet in voorkomende gevallen de schade zelf dragen, tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid bij de vrijwilliger. In dat geval kan de vereniging de schade op de vrijwilliger verhalen, maar van opzet of bewuste roekeloosheid is zelden sprake. Onder omstandigheden kan de sportvereniging ook aansprakelijk zijn voor ongevallen die de werknemer overkomen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de sportvereniging de Arbo-regels (die ook voor vrijwilligers gelden) niet heeft nageleefd.

Relevante websites

(Fictieve) dienstbetrekking:

www.belastingdienst.nl

www.uvw.nl

Vrijwilligersvergoeding:

www.minfin.nl

4 Het personeel en (sporttechnisch) kader

Een sportvereniging kan werkgever zijn, bijvoorbeeld waar het gaat om trainers, maar ook onderhoudsmensen en andere medewerkers kunnen in dienst zijn. Aan het werkgeverschap zijn diverse wettelijke bepalingen verbonden, waarvan de belangrijkste in dit hoofdstuk de revue passeren. Er is sprake van een arbeidsovereenkomst wanneer de ene partij (werknemer) zich verplicht om in dienst van een andere partij (werkgever) tegen loon gedurende zekere tijd werkzaamheden te verrichten. Er moet sprake zijn van:

- a. arbeid die persoonlijk moet worden verricht;
- b. loon (in geld of in natura);
- c. een gezagsverhouding, wat wil zeggen dat:
 - de vereniging, vertegenwoordigd door het bestuur, als werkgever het recht heeft om opdrachten en aanwijzingen te geven over werk dat moet worden gedaan;
 - de werknemer zich aan deze opdrachten moet houden.

Administratieve verplichtingen

Zodra iemand bij de vereniging een arbeidsovereenkomst heeft, is de vereniging 'inhoudingsplichtig'. De vereniging moet dan onder andere het volgende doen:

- zich als werkgever melden bij de Belastingdienst en het Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV);
- de identiteit van de werknemer vaststellen aan de hand van een Nederlands paspoort, gemeentelijke identiteitskaart of verblijfsdocument. De identiteit mag niet worden vastgesteld aan de hand van een rijbewijs of een kopie van een identiteitsbewijs. Een kopie van het identiteitsbewijs moet bij de loonadministratie worden bewaard;

- Gegevens (naam, adres, sofi-nummer, geboortedatum) van de werknemer ontvangen, controleren en vervolgens opnemen in de loonadministratie. Het is aan te raden hiervoor het modelformulier opgaaf gegevens van de Belastingdienst te gebruiken;
- een administratie bijhouden van de betalingen en verstrekkingen (waaronder kostenvergoedingen) aan de werknemer;
- beloningen in geld en/of natura vermelden in een loonstaat;
- loonbelasting/premie volksverzekeringen (loonheffing) en premies werknemersverzekeringen inhouden op het loon van de werknemer en de ingehouden bedragen afdragen aan de Belastingdienst en het UWV;
- de volksverzekeringen zijn: de Algemene Ouderdomswet, Algemene Nabestaandenwet, Algemene Kinderbijslagwet, en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten;
- de werknemersverzekeringen zijn: de Ziektewet, Werkloosheidswet, Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (vanaf 1 januari 2006; tot en met 2005 geldt de Wet arbeidsongeschiktheid) en de Ziekenfondswet;
- jaaropgavenkaarten invullen en opsturen naar het UWV;
- loonbelastingkaarten invullen en opsturen naar de Belastingdienst;
- een jaaropgaaf aan de werknemer verstrekken.

(NB: meer informatie, brochures en een stappenplan voor werkgevers kunt u vinden op de website van het UWV, www.uwv.nl).

Sportservicebureaus (de provinciale sportraden) kunnen in het kader van 'Net-Werk-in-de-Sport' optreden als formeel werkgever van de personen (trainers of coaches) die feitelijk bij de sportvereniging werkzaam zijn. Hiertoe sluit het bureau een arbeidsovereenkomst met de betreffende persoon en vervolgens werkt deze op detachingsbasis bij de sportvereniging. Normaliter zou hierover BTW verschuldigd zijn, maar sportservicebureaus zijn hiervoor vrijgesteld van BTW. Net-Werk-in-de-Sport is een samenwerkingsverband van provinciale sportraden waarbinnen het werkgeverschap van het kader van sportverenigingen kan worden overgenomen. Sportservicebureaus kunnen ook alleen de salarisadministratieve handelingen verrichten.

Arbeidsovereenkomst

Wanneer er sprake is van een arbeidsovereenkomst, geniet de werknemer arbeidsrechtelijke bescherming. Hij moet bijvoorbeeld worden doorbetaald tijdens ziekte en vakantie en kan niet zomaar worden ontslagen; hiervoor is geen uitspraak van de kantonrechter nodig of toestemming van de Centrale organisatie Werk en Inkomen (CWI). Ook gelden andere arbeidsrechtelijke wetten zoals de Wet minimumloon en Wetten over gelijke behandeling.

Een arbeidsovereenkomst kan zowel mondeling als schriftelijk worden aangegaan. Om discussie over de inhoud van de arbeidsovereenkomst en arbeidsvoorwaarden te voorkomen, is het verstandig gemaakte afspraken schriftelijk vast te leggen. De werkgever is in ieder geval verplicht om op verzoek de volgende gegevens schriftelijk aan de werknemer te verstrekken:

- naam en woonplaats van partijen;
- de plaats of plaatsen waar de arbeid wordt verricht;
- de functie van de werknemer of de aard van zijn arbeid;
- het tijdstip van indiensttreding (aanvangsdatum arbeidsovereenkomst);
- de duur van de overeenkomst (overeenkomst voor onbepaalde of bepaalde tijd);
- het aantal vakantiedagen;
- de duur van de opzegtermijn (of een verwijzing naar wettelijke opzegtermijnen);
- het loon en de termijn van uitbetaling (bijvoorbeeld wekelijks, maandelijks);
- de gebruikelijke arbeidsduur per dag of per week;
- of de werknemer deelneemt aan een pensioenregeling;
- of er een CAO van toepassing is;
- of de arbeidsovereenkomst een uitzendovereenkomst is;
- wanneer de werknemer langer dan een maand buiten Nederland werkzaam zal zijn: de duur hiervan, de huisvesting, de toepasselijke sociale wetgeving, de geldsoort waarin het loon wordt betaald, de vergoedingen waar de werknemer recht op heeft en de wijze waarop de terugkeer naar Nederland is geregeld.

Dienstbetrekking versus overeenkomst van opdracht

Een arbeidsovereenkomst moet worden onderscheiden van een overeenkomst van opdracht. Een overeenkomst van opdracht is een overeenkomst waarbij de opdrachtnemer zich tegenover de opdrachtgever verplicht om buiten dienstbetrekking werkzaamheden te verrichten. Het kenmerkende verschil tussen beide is het ontbreken van de gezagsverhouding bij de overeenkomst van opdracht. Bij een gezagsverhouding heeft de vereniging de bevoegdheid om opdrachten en aanwijzingen te geven aan de werknemer, die verplicht is deze op te volgen. Het is niet altijd even duidelijk of sprake is van een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst van opdracht. De naam die partijen aan de overeenkomst hebben gegeven is weliswaar een belangrijke aanwijzing om wat voor overeenkomst het gaat, maar is niet doorslaggevend. De manier waarop partijen aan de overeenkomst invulling geven is zeker zo belangrijk. Hoe meer de invulling lijkt op een “echte” arbeidsovereenkomst, hoe groter het risico dat van het begin af aan van een arbeidsovereenkomst sprake is.

Het vermoeden van een arbeidsovereenkomst

Wanneer iemand ten behoeve van uw vereniging gedurende drie opeenvolgende maanden wekelijks, of ten minste twintig uur per maand tegen betaling arbeid heeft verricht, wordt vermoed dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Partijen moeten in dat geval het tegendeel bewijzen.

Een trainer in het betaalde voetbal heeft vrijwel altijd een arbeidsovereenkomst omdat hij meestal uitsluitend voor één club werkt, een maandelijks inkomen ontvangt en wordt doorbetaald tijdens ziekte en vakantie. Een trainer die bij meerdere clubs enkele uren per week training geeft en alleen wordt betaald voor daadwerkelijk gewerkte uren, zal meestal geen arbeidsovereenkomst hebben. Een sporter die tegen vergoeding van zijn onkosten en woonlasten gedurende twee jaar bij een club speelt, niet vrij is om die club tussentijds te verlaten, verplicht is om extra trainingen bij te wonen en maandelijks wordt betaald – ook bij ziekte – heeft waarschijnlijk een arbeidsovereenkomst, ook al heet de overeenkomst een ‘overeenkomst van opdracht’.

Dienstbetrekking versus ‘losse hulpen’

Bij ‘losse hulpen’ kunt u denken aan de schoonmaker, bewaker, kaartjesverkoper of steward. Zij worden meestal ingezet voor incidentele werkzaamheden, die zij verrichten zonder daar hun beroep van te maken. Ze krijgen dan ook geen of slechts een geringe vergoeding. Wanneer aan de losse hulpen slechts de werkelijk gemaakte kosten worden vergoed, na overlegging van een gespecificeerde declaratie, is er sprake van louter een onkostenvergoeding en is de vereniging niet inhoudingsplichtig.

Zodra de vergoeding echter meer bedraagt dan de reële en werkelijk gemaakte kosten, kan er sprake zijn van loon (tenzij de vrijwilligersregeling van toepassing is). Dit kan de hiervoor besproken fiscale en civielrechtelijke gevolgen hebben, waar de diverse partijen zich vaak niet bewust van zijn. Het is daarom zaak dat vooraf wordt bepaald hoe men de relatie in wil richten. Vervolgens dient de sportvereniging zorg te dragen dat daarnaar gehandeld wordt.

Wet flexibiliteit en zekerheid

Wanneer een werknemer een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd heeft die meerdere keren voor bepaalde tijd wordt verlengd, moet de werkgever zich ervan bewust zijn dat na verloop van tijd automatisch een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd kan ontstaan. Dit is het geval wanneer er meer dan drie arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd achter elkaar worden aangegaan zonder een pauze van drie maanden, of wanneer de arbeidsovereenkomsten opgeteld langer dan 36 maanden duren. Zit er meer dan drie maanden en een dag tussen twee overeenkomsten, dan start de telling opnieuw.

Wet minimumloon

Voor werknemers van 23 jaar tot 65 jaar geldt het wettelijk minimumloon. Voor werknemers jonger dan 23 jaar geldt het minimumjeugdloon. De hoogte van het minimumloon wordt periodiek aangepast. In 2007 bedraagt het brutominimumloon (vanaf 23 jaar) € 1300,80 per maand.

Ziekte

Bij ziekte moet minimaal 70% van het loon worden doorbetaald gedurende de eerste twee ziektejaren. De begeleiding van zieke werknemers is van groot belang. De Wet verbetering poortwachter legt de werkgever – én de werknemer – de verplichting op om gedurende de ziekte te voldoen aan de reïntegratieverplichting. Dit houdt in dat beiden zich aantoonbaar moeten inspannen om de werknemer weer aan het werk te krijgen, in zijn oude functie óf een andere functie.

Vakantie

Het aantal vakantiedagen bedraagt minimaal viermaal de overeengekomen arbeidsduur per week; meer mag altijd. Wanneer bij het einde van het dienstverband blijkt dat niet alle vakantiedagen zijn genoten, moeten deze dagen worden uitbetaald. Werkgever en werknemer mogen hier niet vooraf afspraken over maken. Pas wanneer er daadwerkelijk sprake is van een overschot aan opgebouwde dagen, kunnen werkgever en werknemer afspreken dat deze dagen worden uitbetaald. De werknemer bespreekt zijn wensen rond het opnemen van vakantiedagen met de werkgever. Deze stelt vast of dit mogelijk is. Alleen bij ‘zwaarwegende bedrijfsbelangen’ zal hij zich tegen de wensen van de werknemer kunnen verzetten.

Schade

De werkgever is aansprakelijk voor schade die de werknemer veroorzaakt tijdens het uitoefenen van zijn werkzaamheden. Alleen wanneer er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid bij de werknemer kan de werkgever de schade op de werknemer verhalen. Ook is de werkgever tegenover de werknemer aansprakelijk voor schade die de werknemer zelf lijdt tijdens de uitoefening van zijn werkzaamheden, tenzij hij aantoont dat hij alles heeft gedaan om de schade te voorkomen.

Zelfstandigen

Sportleraren die niet in een werknemersrelatie maar als zelfstandige hun lessen geven, zijn BTW-plichtig. Deze leraren brengen dan zelf BTW in rekening. Brengt de leraar ten onrechte geen BTW in rekening, dan is de sportvereniging daar niet verantwoordelijk voor. Dergelijke personen kunnen hun zelfstandigenstatus aantonen met behulp van een zelfstandigenverklaring, die kan worden aangevraagd bij de Belastingdienst.

Fiscale aspecten

Uiteraard kunnen we in het korte bestek van deze brochure geen uitputtend overzicht van de gehele fiscaliteit geven. Hierna gaan we in op een aantal begrippen en omstandigheden waarmee sportverenigingen en hun bestuurders redelijk snel geconfronteerd kunnen worden.

Loon

Loon is in beginsel alles wat een werknemer ontvangt op grond van zijn dienstbetrekking. Het gaat daarbij niet alleen om loon in geld, maar ook om loon in natura.

Loon in geld

De sporter die als werknemer in dienst is van een vereniging of sportbond zal een salaris ontvangen, hetgeen kan worden aangevuld met wedstrijdpremies, bonussen, hand- of tekengeld, enzovoort. De vereniging moet over het loon dat zij uitbetaalt loonbelasting/premie volksverzekeringen, premies werknemersverzekeringen en premie Zorgverzekeringswet inhouden en afdragen aan de Belastingdienst.

Loon in natura

Naast loon in geld kan een werknemer ook loon in natura ontvangen. Hierbij kan gedacht worden aan kleding, maaltijden, vrije reizen, vakantie-reizen, een auto van de zaak, telefoonkostenvergoedingen, enzovoort. Als de vereniging loon in natura verstrekt moet zij daarover in beginsel loonbelasting/

premie volksverzekeringen, premies werknemersverzekeringen en premie zorgverzekeringswet afdragen.

Bijverdiensten

Naast het loon dat de werknemer van zijn vereniging ontvangt, kan het zijn dat hij ook van een derde betalingen ontvangt. Dat kan in verschillende vormen voorkomen.

Twee dienstbetrekkingen

Dit betreft bijvoorbeeld de trainer die naast zijn sportieve carrière ook nog een andere dienstbetrekking heeft. Voor beide dienstbetrekkingen zullen steeds beide partijen (werkgever en werknemer) de regels in acht moeten nemen. Beide werkgevers zijn over het bij hen verdiende brutoloon inhoudingsplichtig voor de loonbelasting en sociale premies.

Overige nevenactiviteiten

Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan vrijwilligerswerk. Deze betalingen zijn in het algemeen onbelast.

Kostenvergoedingen

De vereniging kan bepaalde kosten die de werknemer maakt voor het uitoefenen van zijn dienstbetrekking onbelast vergoeden. In de loonbelasting- en socialezekerheidswetgeving is een aantal kosten aangewezen dat voor geheel of gedeeltelijk onbelaste en premievrije vergoeding of verstrekking in aanmerking komt. Voorbeelden hiervan zijn:

- studiekosten;
- reiskosten (waaronder woon-werkverkeer) tot een maximum van € 0,19 per kilometer;
- maaltijden;
- kosten voor persoonlijke verzorging;
- telefoonkosten;
- verblijfskosten;
- overige reiskosten.

Het is belangrijk hierbij op te merken dat voor deze kostenvergoedingen speciale regels gelden. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw belastingadviseur of de Belastingdienst. Het is ook mogelijk om een vaste kostenvergoeding te verstrekken. Een vaste kostenvergoeding is belasting- en premievrij indien deze naar aard en omvang onderbouwd is. Dit betekent dat vast moet liggen voor welke kosten en tot welk bedrag de vaste kostenvergoeding wordt verstrekt.

Arbeidsomstandighedenwet

De Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) is van toepassing op medewerkers waarmee een arbeidsovereenkomst is afgesloten, maar ook op vrijwilligers. Sportverenigingen zijn, indien voor meer dan 40 uur per week betaalde krachten in dienst zijn, verplicht een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) op te stellen, plus een daarop gebaseerd plan van aanpak. Als een sportvereniging helemaal draait op vrijwilligers dan geldt de plicht tot het opstellen van een RI&E niet. Deze plicht is voor die categorie van sportverenigingen vervallen omdat er in het verleden werd geklaagd over de (administratieve) laten van de Arbowet voor verenigingen.

Relevante websites

Arbowet/RI&E:

www.rie.nl

home.szw.nl

Loonbelasting/premie volksverzekeringen:

www.belastingdienst.nl

Minimumloon:

www.home.szw.nl

Werknemersverzekeringen:

www.uwv.nl

Wet Verbetering Poortwachter:

www.uwv.nl

5 Sportwedstrijden en evenementen

Sportverenigingen zijn opgericht om sportieve activiteiten te organiseren. Het bestuur dient rekening te houden met wettelijke zaken die daarbij aan de orde kunnen komen. Dat kan variëren van fiscale aspecten tot verantwoordelijkheden, ook tegenover derden. Onderstaand vindt u een overzicht van een aantal van die zaken.

Wedstrijden, demonstraties en BTW

De vrijstelling van het betalen van BTW (zie hoofdstuk 2) kent een expliciete uitzondering voor het verlenen van toegang tot wedstrijden en demonstraties en dergelijke. Daarover moet dus wél BTW worden betaald. Hiervoor geldt het tarief van 6%. In beginsel dient 6% BTW berekend te worden over de entreegelden (dit geldt zowel bij losse kaartverkoop als bij seizoenskaarten). N.B. Goedgekeurd is dat entreegelden kunnen vallen onder de vrijstelling voor fondswerving, mits deze entreegelden plus eventuele sponsorinkomsten en andere fondswervende inkomsten het drempelbedrag van de vrijstelling (maximaal € 31.765 aan ontvangsten) niet overschrijden. Daaronder hoeft geen BTW te worden afgedragen, daarboven moet over het gehele bedrag BTW worden afgedragen.

Organiseren van sportevenementen en BTW

Ook bij het organiseren van sportevenementen kan BTW een rol spelen. Dit is vooral het geval als tegen een afzonderlijke vergoeding sportevenementen worden opgezet, al dan niet voor leden, met als doel inkomsten te behalen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het organiseren van schaatstochten, fietstochten, wandeltochten, enzovoort. Ook hier kan aansluiting worden gezocht bij de drempelvrijstelling voor fondswerving. De totale opbrengsten mogen dan niet meer bedragen dan € 31.765 per jaar. Per sportvereniging en voor alle door haar georganiseerde sportevenementen zal bekeken moeten worden of de evenementen bij de drempelvrijstelling kunnen aansluiten. Wanneer dit drempelbedrag overschreden wordt, is mogelijk het verlaagde 6% tarief van toepassing.

De winter van 1993 was een bijzonder geslaagde winter voor ijsliefhebbers. De mogelijkheid om schaatstochten te organiseren werd dan ook door veel ijsverenigingen aangegrepen; het was een buitenkans om de verenigingskas te spekken. Ook de Belastingdienst kreeg dit in de gaten en er werden controles verricht bij de verschillende sportverenigingen. De vraag kwam aan de orde of (en zo ja in hoeverre) de door hen georganiseerde toertochten voor leden en niet-leden vielen onder een BTW-vrijstelling. Uiteindelijk is beslist dat de toertochten niet in de BTW-heffing worden betrokken, ongeacht of de personen die meedoen lid zijn of niet. De georganiseerde tochten werden gezien als een fondsenwervende activiteit. Indien de omzet (samen met de omzet van overige fondsenwervende activiteiten) onder de drempelvrijstelling bleef, was er geen BTW verschuldigd.

Aansprakelijkheid en verzekeringen

In hoofdstuk 1 heeft u kunnen lezen over de aansprakelijkheid van de vereniging tegenover leden en derden. Heel concreet voerden we het voorbeeld op van iemand die van de tribune valt doordat er een leuning loszit. Het voorkomen van dergelijke, zeker niet ondenkbare ongevallen heeft natuurlijk prioriteit. Een aansprakelijkheidsverzekering kan daarnaast veel (extra) financiële ellende voorkomen. Aansprakelijkheid en ongevallen kunnen ook in een zogeheten evenementenverzekering worden opgenomen, net als verlies en diefstal. Omdat ieder evenement anders is, is een dergelijke verzekering altijd maatwerk.

Vergunningen

Voor het organiseren van een evenement heeft u doorgaans een vergunning nodig van de gemeente waarin het evenement plaatsvindt. Informeer vóór u de organisatie start tijdig bij de gemeente naar de vereiste vergunningen en ontheffingen.

Relevante websites

Aansprakelijkheidsverzekering:
www.sport.nl

6 De kantine

De kantine neemt bij veel verenigingen een belangrijke plaats in. Hier vindt het sociale leven plaats waar sportverenigingen om bekendstaan. Maar de kantine is ook een belangrijke bron van kosten en inkomsten. Er bestaat veel wetgeving waarmee een kantine van een vereniging geconfronteerd kan worden. Reden genoeg voor een overzicht.

Drank- en Horecawet

Sportverenigingen die in eigen beheer een kantine hebben waar alcohol wordt geschonken, moeten voldoen aan de vergunningseisen van de Drank- en Horecawet. Het uitgangspunt is dat de verstrekker van alcohol verantwoordelijk is voor het alcoholgebruik van klanten. Zonder een vergunning van het college van burgemeester en wethouders mag er geen alcohol worden geschonken. En daar waar alcohol wordt verkocht, dient men zich aan een aantal regels te houden.

Enkele van deze regels zijn:

- leidinggevendenden moeten 21 jaar oud zijn, niet in enig opzicht van slecht levensgedrag zijn, en beschikken over de verklaring sociale hygiëne;
- bij sportverenigingen is de eis dat leidinggevendenden over de verklaring sociale hygiëne moeten beschikken beperkt tot twee leidinggevendenden. Zij moeten vermeld staan op de (bijlage van) de vergunning;
- op tijden dat in de kantine alcohol geschonken mag worden, dient er een leidinggevende aanwezig te zijn of een medewerk(st)er die de 'instructie verantwoord alcoholgebruik' (IVA) heeft gevolgd;
- er moet een bestuursreglement opgesteld worden dat verantwoorde alcoholverstrekking waarborgt;
- de leidinggevende of barvrijwilliger mag geen dronken personen toelaten en geen alcohol schenken aan personen die al dronken zijn;
- de leeftijdsgrenzen moeten strikt in acht worden genomen. Aan personen onder de 16 jaar mag geen alcohol worden verkocht. De leeftijdsgrens voor sterke drank ligt bij 18 jaar. De verstrekker is in overtreding als de leeftijdsgrenzen niet gehanteerd worden.

Als er alcohol geschonken wordt, moet er altijd een gekwalificeerde medewerker aanwezig zijn.

*NOC*NSF heeft een stappenplan opgesteld dat sportverenigingen kunnen doorlopen om te zien of ze een vergunning nodig hebben, aan welke kwalificaties de medewerkers moeten voldoen, welke maatregelen in de sportkantine genomen moeten worden en welke andere acties de vereniging moet ondernemen om aan de Drank- en Horecawet te voldoen.*

Bestuursreglement

Sportverenigingen zijn verplicht bij het aanvragen van een vergunning een bestuursreglement vast te stellen. Dit reglement moet een verantwoorde verstrekking van alcohol waarborgen. De volgende zaken moeten in het bestuursreglement zijn opgenomen:

- waarborgen dat de verstrekking van alcoholhoudende drank gedurende de openingstijden uit oogpunt van sociale hygiëne op verantwoorde wijze gebeurt;
- waarborgen dat de verstrekking van alcoholhoudende drank altijd gebeurt door of in aanwezigheid van hiervoor gekwalificeerde personen. Zij moeten in het bezit zijn van een verklaring sociale hygiëne of een instructie (IVA) hebben gekregen. De normen voor de kwalificatie moeten in het reglement staan vermeld;
- er moet worden aangegeven op welke dagen en tijdstippen bedrijfsmatig of tegen betaling alcoholhoudende drank wordt verstrekt. Deze dagen en tijdstippen moeten ook duidelijk zichtbaar in de accommodatie staan aangegeven;
- er moet worden aangegeven hoe wordt toegezien op de naleving van het bestuursreglement.

Barvrijwilligers

In de Drank- en Horecawet is geregeld dat in principe altijd een gediplomeerd medewerker aanwezig moet zijn in een bar waar alcohol wordt geschonken. Voor sportverenigingen is daarvoor een afzonderlijke regeling gemaakt. Als volgens het door de vereniging vastgestelde en door de gemeente goedgekeurde bestuursreglement alcoholhoudende dranken geschonken mogen worden, dient dat te gebeuren door of in aanwezigheid van een gekwalificeerd persoon. Dat kan zijn:

- een leidinggevende, zoals deze op de gemeentelijke vergunning in het kader van de Drank- en Horecawet staan vermeld;
- barvrijwilligers die een instructie (IVA) hebben gevolgd.

De vereniging dient er voor te zorgen dat er een register aanwezig is waarop alle personen die een instructie hebben gevolgd, staan vermeld. Personen met een verklaring sociale hygiëne mogen die instructie zelf verzorgen. Daarvoor is een zelfinstructiepakket beschikbaar bestaande uit een videoband, sheets en een toelichting daarop. Dit pakket kan worden besteld bij de eigen provinciale sportraad. Meer gebruikelijk is dat de landelijke bond of de provinciale sportraad de instructie verzorgt. Het voordeel daarvan is dat de instructie aantoonbaar op correcte wijze gebeurt.

Warenwet

De Warenwet verplicht elke onderneming waarin levensmiddelen worden bereid en doorverkocht, zich te houden aan een hygiëncode. Deze is bedoeld om de voedselveiligheid te handhaven en voedselbesmetting te voorkomen. Ook sportverenigingen dienen een dergelijke code te hebben. Ze dienen te werken volgens een hygiënecontrolesysteem, het zogenaamde HACCP-systeem. De HACCP is de standaardmethode voor de bewaking van de voedselveiligheid in het productie- en bereidingsproces. HACCP staat voor 'Hazard Analysis and Critical Control Points' en gaat over 'kritische beheerspunten'. In het kader van HACCP moet een risicoanalyse worden uitgevoerd. Deze analyse geeft aan op welke punten in het proces de aandacht geconcentreerd moet worden met het oog op voedselveiligheids-

risico's, waarna de maatregelen om risico's te vermijden vastgesteld worden. Deze maatregelen mogen in de praktijk de vorm krijgen van een hygiëncode.

*Voor sportverenigingen heeft NOC*NSF een aparte 'Hygiëncode voor Sportkantines' versie 2 ontwikkeld, die is goedgekeurd door het ministerie van VWS. Deze code is bedoeld voor sportkantines in eigen beheer van de sportvereniging, waar levensmiddelen worden doorverkocht met minimale bereiding en snelle doorgifte. Hieronder valt het uitpakken, beleggen, opwarmen, opmaken en garneren van bijvoorbeeld kroketten, frites, belegde broodjes, soep en andere snacks. In deze code wordt aangegeven op welke manier een sportvereniging verantwoord met etenswaren kan omgaan. NOC*NSF heeft een checklist opgesteld waarmee sport verenigingen kunnen zien aan welke regels ze zich dienen te houden.*

De Voedsel en Warenautoriteit ziet toe op het juist hanteren van de hygiëncode. Sinds 1 januari 2004 dient de herziene versie (versie 2) van de Hygiëncode voor Sportkantines te worden gehanteerd. Zie voor de tekst van dit model: www.sport.nl. Sportkantines die verpacht zijn aan een zelfstandig horecaondernemer vallen niet onder deze code. In dat geval geldt de Hygiëncode van het Bedrijfschap Horeca. Dit geldt ook voor sportkantines in eigen beheer waar zelf spijzen en maaltijden worden bereid, zogenaamde volledige bereiding.

Milieuwet

Sportverenigingen moeten ook voldoen aan milieuvoorschriften. Denk hierbij aan lichthinder tijdens wedstrijden en trainingen, geluidsoverlast tijdens evenementen en het verwerken van afval. De Wet milieubeheer en het Besluit horeca-, sport- en recreatie-inrichtingen milieubeheer regelen de omgang van sportverenigingen met hun (in)directe omgeving. Sportverenigingen hoeven geen milieuvergunning aan te vragen, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden. Dat kan zijn in het geval van mogelijke geluidshinder, lichtinval in woningen door lichtmasten, of wanneer

de accommodatie zo groot is dat er plaats is voor 6000 personen of meer. Er zijn meer omstandigheden dan we hier kunnen opsommen. Raadplegen van de milieuwet is daarom aanbevolen.

Iedere sportvereniging zal zich uiterlijk vier weken vóór de start van mogelijk vergunningplichtige activiteiten (liefst eerder) moeten aanmelden bij het bestuursorgaan dat bevoegd is de milieuvergunning te verlenen. Dat is de gemeente of een daardoor aangewezen organisatie, bijvoorbeeld een regionale milieudienst. Het is verboden om zonder deze vergunning een vereniging te drijven, dus het is zaak op tijd de benodigde toestemming te verkrijgen.

Tabakswet

In gesubsidieerde sportcentra mag niet worden gerookt tenzij er twee wachtruimten, kantines of recreatieruimten aanwezig zijn. In dat geval mag in de kleinste ruimte worden gerookt. Dit geldt alleen als hierdoor geen hinder of overlast wordt veroorzaakt. Het is overigens niet verplicht om een rookruimte te maken. In de gesubsidieerde sportsector mogen geen rookwaren worden verkocht, ook niet in de kantine of via een sigarettenautomaat. Sportcentra die het rookverbod niet handhaven kunnen een boete krijgen van € 300 voor de eerste overtreding tot € 2.400 bij herhaling (oktober 2007). Verwacht wordt dat per juli 2008 de regelgeving omtrent tabaksgebruik verder zal worden aangescherpt.

Buma/Stemra, SENA en Videma

Er bestaat regelgeving voor het gebruik van muziek. Het uitgangspunt is dat gebruikers van muziek daarvoor rechten betalen die bestemd zijn voor artiesten, producenten, muzikanten en andere belanghebbenden. Sportverenigingen zijn vaak gebruikers omdat zij bijvoorbeeld in de kantine achtergrondmuziek draaien, tijdens feestjes gebruikmaken van muziek of buiten een geluidsinstallatie hebben waarover muziek wordt verspreid. De inning van de gelden wordt verzorgd door twee zelfstandige organisaties: Buma/Stemra en SENA.

Buma en Stemra vormen in feite een gezamenlijk bedrijf. Buma gaat over het openbaar maken van muziek (uitvoeringsrechten) via liveoptredens, radio- en tv-uitzendingen, verspreiding via internet en achtergrondmuziek bij horecabedrijven en winkels. Stemra richt zich op het vastleggen en veelevoudigen van muziek zoals de productie van cd's. SENA int gelden voor de rechten van de artiesten en platenproducenten. De meeste sportbonden hebben collectieve afspraken met Buma/Stemra en SENA over de kosten en de inning daarvan. Als dat niet het geval is, is de vereniging zelf verantwoordelijk voor melding en betaling. Videma int de rechten voor videoproducties. De stichting Videma is door de rechthebbenden van televisieprogramma's en (bioscoop)films gemachtigd om namens hen toestemming te verlenen voor groepsvertoning van televisieuitzendingen zoals dat soms in sportkantines gebeurt. Tegen betaling van een bepaald bedrag per jaar krijgt de betreffende vereniging een vergunning voor het vertonen van televisieprogramma's. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

- primair vertonen: een georganiseerde voorstelling met één programma, bijvoorbeeld het vertonen van een live-voetbalwedstrijd in het clubhuis;
- secundair vertonen: de televisie-uitzending wordt als achtergrond gebruikt. Hiervan is sprake als de tv in de sportkantine gewoon aanstaat, zonder dat er bewust naar wordt gekeken.

In de gesubsidieerde sportsector mogen geen rookwaren worden verkocht.

BTW voor kantines

Voor kantines van sportverenigingen bestaat er een bijzondere BTW-regeling, de zogeheten kantine-regeling. Deze houdt in dat over de kantine-omzet geen BTW is verschuldigd als de kantineopbrengst per jaar minder dan € 68.067 bedraagt. Zijn de opbrengsten hoger, dan is over het gehele bedrag BTW verschuldigd. De regeling geldt alleen voor zover de kantine-activiteiten als normale nevenactiviteiten van de sportvereniging kunnen worden aangemerkt. Bruiloften en partijen die in de kantine van de sportvereniging plaatsvinden zijn geen normale activiteiten en leiden tot het volledig vervallen van de kantine-regeling. In plaats daarvan wordt de totale

Het toepassen van de kantine-regeling is niet verplicht.

opbrengst uit de kantineactiviteiten aangemerkt als een fondsenwervende dienst. In dat geval geldt de drempelvrijstelling van € 31.765. Indien deze drempel (deze geldt voor alle fondswervende dienstverlening, inclusief bijvoorbeeld sponsoring) wordt overschreden, dient aldus BTW te worden afgedragen door de sportvereniging over de behaalde omzet.

Het toepassen van de kantine-regeling is niet verplicht. Maar als de vereniging er vrijwillig voor kiest om geen gebruik te maken van de kantine-regeling, dan stelt de Belastingdienst zich op het standpunt dat deze keuze onherroepelijk is. Over de omzet moet dan altijd BTW worden afgedragen, ook als de omzet lager is dan € 68.067. Indien de kantineomzet samen met de ontvangsten uit overige fondsenwervende dienstverlening minder bedraagt dan € 31.765 per jaar, kan onder voorwaarden alsnog een vrijstelling gelden (ondanks de keuze voor belaste kantineomzet).

Niet gebruikmaken van de kantine-regeling kan voordeliger zijn bij een grote investering in de kantine (bijvoorbeeld een verbouwing) omdat dan alle voorbelasting op de verbouwingkosten van de kantine in aftrek kan worden gebracht. Hier komt bij dat voor de afdracht van de verschuldigde BTW met de Belastingdienst afspraken kunnen worden gemaakt over een forfaitair percentage van 11% omdat er zowel prestaties tegen het 19%-tarief als het 6%-tarief worden verricht. Administratief is dit veel eenvoudiger. Deze methode van afdracht is echter ongunstig indien de kantine veel met 6% belaste spijzen en dranken verkoopt.

De zakelijke organisatie rond de kantine, zoals inkoop en verkoop, dient inzichtelijk te zijn. Maak goede afspraken over voorraadbeheer en bestellingen. Laat binnenkomende rekeningen controleren aan de hand van de bestel- en afleveringslijsten zodat het juiste bedrag wordt betaald. Ook het registreren en regelmatig controleren van voorraden, vooral die waarbij een houdbaarheidsdatum van toepassing is, kan verrassingen voorkomen. Cijfers over inkoop en verkoop kunnen goed vergelijkingsmateriaal opleveren.

In de sport is het gebruikelijk te streven naar een brutowinstpercentage van 50%. Komt u daaronder, ga dan na welke oorzaak dat kan hebben. Denk daarbij ook aan het interne verbruik, dat lang niet altijd correct wordt geregistreerd. In sommige kantines gaat veel geld om. Daardoor lopen vrijwilligers soms risico's als het gaat om veiligheid. Maak intern goede afspraken over procedures voor registratie, afstorten en overdragen van de inkomsten.

Relevante websites

Bestuursreglement:

www.sport.nl

Drank- en Horecawet:

www.sport.nl

www.horeca.org

HACCP:

www.euronorm.net

Hygiëncode:

www.sport.nl

Tabakswet:

www.rokendewet.nl

Warenwet:

www.sport.nl

www.warenwet.sdu.nl

Wet milieubeheer:

www.wetten.overheid.nl

7 Extra inkomsten

Een vereniging kan op diverse manieren extra inkomsten verwerven. Hiervoor zijn het organiseren van wedstrijden en sportevenementen (hoofdstuk 5) en kantine-inkomsten (hoofdstuk 6) al besproken. Hier komen nog enige andere mogelijkheden aan bod.

Kansspelen, loterijen, prijsvragen

Sportverenigingen die een loterij of prijsvraag uitschrijven om de kas te spekken, kunnen te maken krijgen met kansspelbelasting. Afhankelijk van het prijzenbedrag zal een vergunning voor kansspelen moeten worden aangevraagd bij het college van burgemeester en wethouders of bij de minister van Justitie. Een prijzenbedrag hoger dan € 4500 vereist vergunningverlening door de minister. Voor een aanvraag zijn de volgende gegevens nodig:

- naam en adres van de aanvrager;
- functie van aanvrager of naam van de vereniging/stichting;
- doel van de loterij;
- het geplande aantal te verkopen loten;
- de prijs per lot;
- de totale waarde van de prijzen;
- de locatie en de datum waarop de trekking zal plaatsvinden.

Degene die de prijs uitlooft is inhoudingsplichtig. De vereniging moet dus 25% kansspelbelasting inhouden op het moment van uitreiken van de prijs en de winnaar krijgt zijn prijs netto uitgekeerd. Binnen een maand na de uitreiking moet een 'aangifte kansspelbelasting' worden gedaan bij de Belastingdienst en moet de verschuldigde belasting worden afgedragen. Prijzen tot € 454 en prijzen die niet méér bedragen dan de inzet, zijn vrijgesteld van kansspelbelasting.

Belangrijk bij de bepaling of het een kansspel betreft, is de invloed die een speler op de uitslag heeft. Niet elk spel waarmee deelnemers prijzen kunnen winnen is daarmee een kansspel. Er is sprake van een kansspel als een deelnemer geen (overwegende) invloed heeft op de uitslag. Het lot beslist dus wie een prijs wint. Dit geldt niet alleen bij 'gewone' loterijen waarvoor de deelnemer een lot met een lotnummer koopt, maar bijvoorbeeld ook bij inzending van oplossingen voor een rebus of kruiswoordraadsel. De oplossingen verschillen in deze gevallen niet van elkaar en er is geen jury die de inzendingen moet beoordelen op bijvoorbeeld originaliteit. De deelnemer kan de uitslag niet beïnvloeden. Overigens heeft de Belastingdienst tijdens het WK Voetbal 2006 aangekondigd dat indien de opbrengst van de voetbalpools te willen belasten met kansspelbelasting, indien de vrijstellingsgrenzen werden overschreden. Het is aldus raadzaam om met deze aankondiging rekening te houden indien in de toekomst een pool wordt opgezet.

Bingo

Bingo is een kansspel dat kan worden georganiseerd door een vereniging die ten minste drie jaar bestaat. De waarde van de prijzen mag per spelronde niet meer bedragen dan € 350,- en per bijeenkomst niet meer dan € 1.400. Voor het organiseren van een bingo is geen vergunning nodig. De bingo moet wel uiterlijk veertien dagen van tevoren worden aangemeld bij de gemeente. Een gemeente heeft het recht om voorschriften voor de bingo vast te stellen.

Prijsvraag

Bij prijsvragen heeft de deelnemer in de regel wel invloed op de uitslag. Het gaat hierbij om het verzinnen van een slogan of limerick die wordt beoordeeld door een jury. Hoe beter de slogan, hoe groter de kans op een prijs. Voor prijsvragen waarvan de waarde van de hoogst uit te keren prijs niet meer bedraagt dan € 2.300 is geen vergunning nodig. Hogere prijsbedragen mogen alleen worden uitgekeerd als met de opbrengst van de prijsvraag een algemeen belang wordt gediend.

Bij prijsvragen heeft de deelnemer in de regel wel invloed op de uitslag.

Samenloop met andere belastingen

De prijs die wordt gewonnen met een kansspel vormt in het algemeen geen inkomen voor de heffing van inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting. Voor de BTW zijn kansspelen vrijgesteld. Er hoeft dan ook geen BTW te worden betaald, maar de BTW op gemaakte kosten voor de kansspelen is ook niet verrekenbaar.

Sponsoring

Sponsoring is voor veel verenigingen een belangrijke bron van inkomsten. In ruil voor sponsoring wordt een tegenprestatie verwacht. Het is een gebied waarbij het absoluut noodzakelijk is om goede afspraken te maken. Denk daarbij aan mogelijkheden voor tegenprestaties (shirts, bordreclame of andere mogelijkheden), tarieven, doelgroepen als het gaat om potentiële sponsors, enzovoort.

Een goed sponsorbeleidsplan is van groot belang om sponsoring op langere termijn succesvol te laten verlopen. Bonden en olympische netwerken kunnen uw vereniging hierbij ondersteunen.

Sponsoring wordt voor de BTW aangemerkt als een dienst. De inkomsten uit sponsoring worden opgeteld bij de inkomsten uit andere fondsenwervende diensten en zijn tot de grens van € 31.765 vrijgesteld van BTW. Indien de inkomsten boven deze grens uitkomen, is de vereniging BTW verschuldigd over het gehele bedrag. Deze BTW moet dan in rekening worden gebracht aan de sponsor en worden afgedragen aan de Belastingdienst. Een sponsor zal de aan hem door de vereniging gefactureerde BTW overigens meestal als voorbelasting kunnen verrekenen.

Onder inkomsten vallen zowel bijdragen in geld als bijdragen in natura. Bijdragen in natura zijn bijvoorbeeld sportkleding, ballen of busvervoer. Als waarde van de sponsoring in natura geldt de inkoopwaarde van de goederen die de sponsor ter beschikking stelt.

Hoewel sponsoring in natura vaak meerdere jaren kan worden gebruikt, worden deze sponsorontvangsten in het jaar van de verkrijging meegenomen

voor de omzetbelasting. Het kan dus zijn dat de vereniging, als gevolg van het niet spreiden van deze sponsorgelden over de duur van het gebruik, het ene jaar boven de vrijstelling uitkomt terwijl zij er in andere jaren weer onder blijft. Hoewel de wettelijke bepalingen geen ruimte bieden tot spreiding, is overleg met de sponsor en de Belastingdienst hierover zeker niet bij voorbaat kansloos gelet op de soms onbillijke consequenties.

Giften

Een gift is een bijdrage die uitsluitend uit vrijgevigheid wordt gedaan. Er staat van de kant van de sportvereniging geen prestatie tegenover. Over giften is geen BTW verschuldigd en giften tellen ook niet mee voor de vrijstellingsgrens van € 31.765. Over giften kan schenkingsrecht verschuldigd zijn indien deze boven een bedrag van € 2.648 (bedrag 2007) uitkomen. Indien meerdere schenkingen in een jaar worden ontvangen van één schenker, dan worden deze voor de vrijstellingsgrens aangemerkt als één schenking. De ontvanger is in principe schenkingsrecht verschuldigd. Het is echter mogelijk dat de schenker of de erflater deze rechten voor eigen rekening neemt.

Overigens is NOC*NSF onlangs een lobby begonnen om sportverenigingen aan te kunnen merken als algemeen nut beogende instellingen. Indien een sportvereniging wordt aangemerkt als algemeen nut beogende instelling, dan is zij geen schenkingsrecht verschuldigd over de ontvangen schenkingen, ook als de schenking meer bedraagt dan € 2.648. Daarnaast zouden schenkingen aan sportverenigingen dan ook aftrekbaar zijn voor de inkomstenbelasting c.q. vennootschapsbelasting.

Nevenactiviteiten en belastingen

Nevenactiviteiten zijn alle niet-hoofdactiviteiten die bedoeld zijn voor financiële steun van de sportvereniging. Hieronder vallen bijvoorbeeld het opnemen van advertenties in de clubbladen en de verstrekking van clubbladen aan de leden, verkopen van shirts, speldjes en dergelijke, en de hiervoor genoemde sponsoring.

Nevenactiviteiten zijn alle niet-hoofdactiviteiten die bedoeld zijn voor financiële steun van de sportvereniging.

Prestaties die vallen onder de nevenactiviteiten van de sportvereniging zijn vrijgesteld van BTW als deze worden ingezet voor de hoofdactiviteit en de ontvangsten onder bepaalde grenzen blijven. Voor leveringen van goederen is de omzetgrens van de opbrengsten € 68.067, voor diensten is de grens van de opbrengsten € 31.765.

Vennootschapsbelasting

In het algemeen zijn verenigingen en stichtingen alleen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting als zij een onderneming drijven en het oogmerk hebben om winst te behalen. Indien zij geen winstoogmerk hebben maar wel op structurele basis overschotten behalen, dan is een sportvereniging alsnog vennootschapsbelastingplichtig indien zij in concurrentie treedt met andere belastingplichtige ondernemers. Een sportvereniging zal daarom in beginsel niet belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Als een sportvereniging meerdere activiteiten verricht, moet per activiteit worden bekeken of er sprake is van het drijven van een onderneming en van een winststreven.

Stel, een vereniging verricht drie activiteiten: A, B en C. Activiteit A is winstgevend. Hierdoor kwalificeert de vereniging als een onderneming voor de vennootschapsbelasting. De activiteiten B en C zijn verliesgevend, waardoor de vereniging niet kwalificeert als een onderneming voor de vennootschapsbelasting. De drie activiteiten samen leiden tot verlies bij de vereniging. De vereniging dient echter in beginsel vennootschapsbelasting te betalen over de winsten die behaald zijn met activiteit A, omdat dit de enige activiteit is die leidt tot belastingplicht voor de vennootschapsbelasting.

Op bovenstaande regel wordt een uitzondering gemaakt voor de sportkantine. Een sportkantine treedt in beginsel in concurrentie met bijvoorbeeld een café. De exploiterende vereniging zou daarom ten aanzien van de exploitatie van de sportkantine belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. De staatssecretaris heeft echter goedgekeurd dat – kort gezegd – de normale exploitatie van een sportkantine niet leidt tot heffing van vennootschaps-

belasting mits de kantine alleen geopend is in verband met de sportieve activiteiten van de vereniging en dat het exploitatieresultaat uitsluitend wordt gebruikt voor de hoofddoelstelling van de vereniging.

Relevante websites

Belastingen:

www.belastingdienst.nl

Wet op de kansspelen:

www.justitie.nl

8 De accommodatie

De sportaccommodatie is het visitekaartje van de vereniging. Soms is die accommodatie eigendom van de vereniging. Veel vaker komt het voor dat deze wordt gehuurd van de gemeente of van derden. Zo'n derde kan natuurlijk ook een stichting zijn die, nauw gelieerd aan de vereniging, de accommodatie beheert.

Ruimtelijke ordening en bestemmingsplan

Een locatie vinden voor een nieuw aan te leggen sportaccommodatie is één, de tweede vraag is of het gemeentelijke bestemmingsplan dat toelaat. Een bestemmingsplan is het enige ruimtelijke plan dat juridisch bindend is. Het is bindend voor iedereen, dus voor burgers, bedrijven, overheden en ook voor sportverenigingen. Een bestemmingsplan zegt iets over het gebruik van de grond en de opstallen en het bepaalt de bouw mogelijkheden van de grond.

Bestemmingsplannen worden vastgesteld door de gemeente en zijn daar ook in te zien. Als het bestemmingsplan een andere bestemming toekent aan de grond dan de aanleg van een sportaccommodatie, is het mogelijk het bestemmingsplan te (laten) wijzigen of een vrijstelling te verkrijgen. De medewerking van de gemeente is hierbij vereist. Als de vereniging gaat bouwen, gelden de regels van de Woningwet. Deze wet bepaalt onder meer of u een bouwvergunning nodig heeft. Voor sommige bouwwerken is namelijk geen vergunning nodig. Deze bouwwerken zijn meestal klein en hebben weinig of geen invloed op de omgeving. Wel moet een bouwwerk altijd voldoen aan bepaalde technische eisen, vooral waar het gaat om de sterkte van de constructie.

Bouwvergunning

Als een bouwwerk niet vergunningvrij is, heeft u een bouwvergunning nodig van de gemeente. De Woningwet kent twee soorten bouwvergunningen: een gewone bouwvergunning (regulier) en een lichte variant. Voor beide geldt dat wanneer een bouwvergunning wordt aangevraagd, door de gemeente

eerst wordt gekeken of deze ontvankelijk is. Een aanvraag wordt getoetst op drie elementen: het bestemmingsplan, bouwtechnische eisen en het uiterlijk van het te bouwen object. Wanneer u het niet eens bent met de uitkomst van de aanvraag van de bouwvergunning, kan hiertegen bezwaar en beroep worden ingesteld. Bij wie en hoe staat vermeld op de beschikking waarmee de aanvraag wordt afgewezen. Pas nadat de benodigde bouwvergunning is verkregen, kan de bouw beginnen. Aangezien de gehele procedure een vrij lange periode in beslag kan nemen, is het aan te raden de vergunning al in een vroeg stadium aan te vragen.

Bestemmingsplannen worden vastgesteld door de gemeente.

Gebruiksvergunning

Naast de bouwvergunning is ook een gebruiksvergunning nodig, onder andere in verband met de (brand-)veiligheid. Alle verenigingen die gebruik maken van een ruimte in eigen beheer, moeten een gebruiksvergunning aanvragen, dus ook als de accommodatie wordt gehuurd of als het gaat om een tijdelijke ruimte. Denk hierbij aan een (feest-)tent op het sportveld.

Verzekeringen

Het is belangrijk de accommodatie goed te verzekeren. Mede doordat sportcomplexen vaak afgelegen liggen en er niet altijd mensen aanwezig zijn, is de kans op inbraak en vernieling relatief groot. Een inboedel-, opstal- en glasverzekering is daarom geen overbodige luxe.

Beheer en onderhoud

Een accommodatie is voor een vereniging een groot bezit. Naast het dagelijkse onderhoud dient er ook aandacht te zijn voor het groot onderhoud, zoals het vervangen van de warmwaterinstallatie of het aanbrengen van nieuwe dakbedekking. Daar zijn zodanige kosten mee gemoeid dat er aparte procedures voor moeten worden afgesproken. Verenigingen kunnen een overzicht opstellen van bezittingen die zijn aangeschaft voor meerdere jaren. Daarop kan worden afgeschreven, maar er kan ook voor worden gereserveerd (sparen) zodat kosten die redelijkerwijze zijn te voorzien ook tijdig opgevangen kunnen worden.

Geld reserveren voor onderhoud van accommodaties is gecompliceerd. Niet alle onderdelen zijn gelijktijdig aan vervanging of aan onderhoud toe. Maak daarom een meerjarenonderhoudsplan waarin alle werkzaamheden staan vermeld, van het schilderen van de kozijnen tot het vervangen van het dak. Daar kunnen ook kosten aan worden gekoppeld zodat bekend is welke bedragen jaarlijks voor onderhoud moeten worden gereserveerd. Een aantal bonden en provinciale sportraden heeft hier voorbeelden voor beschikbaar.

Legionella

Een punt van aandacht voor sportverenigingen is de problematiek van de legionellabacterie. De kwaliteit van het water in douches en andere watervoorzieningen moet aan strenge eisen voldoen. De eigenaar is verantwoordelijk voor het leidingnet. Hij moet informatie verstrekken over het gebruik, metingen verrichten naar de kwaliteit van het water en zorg dragen voor de kwaliteit van de leidingen. Sport is inmiddels in een lage risicoklasse geplaatst met uitzondering van zwembaden en havens. Zie voor meer informatie: www.vrom.nl.

Privatisering

In de afgelopen jaren is er een zogenaamde kerntakendiscussie ontstaan over taken en verantwoordelijkheden van de overheid. Het uitgangspunt daarbij is het (versimpelde) gegeven dat wat ook of beter 'privaat' kan, niet meer door de overheid moet worden uitgevoerd.

Een van die taken die geprivatiseerd kunnen worden, is de exploitatie en het beheer van sportaccommodaties. Dit kan vaak efficiënter door anderen dan de gemeente worden uitgevoerd. Een grote valkuil bij privatisering is dat een accommodatie tegen een laag bedrag wordt overgedragen aan een vereniging, waarbij later blijkt dat het (achterstallig) onderhoud behoorlijk in de papieren gaat lopen. Het is belangrijk om het privatiseringsproces van een accommodatie op de voet te volgen. Zo kan de vereniging deelnemen aan het overleg van de gemeente over nieuwe plannen en kan zij zelfs als volwaardige partner in het privatiseringsproces optreden. Dit betekent

natuurlijk wel dat de vereniging deze verantwoordelijkheid moet kunnen waarmaken. Als zij daar onvoldoende tijd, kennis en ervaring voor heeft, is het verstandig dat zij zich tijdig laat adviseren door een deskundige. De ervaring leert dat privatisering in elke situatie anders is. Dat wil niet zeggen dat steeds opnieuw het wiel moet worden uitgevonden. Wel moeten de betrokkenen de lokale situatie goed analyseren en de plannen daarop afstemmen. Vervolgens is een goede communicatie tussen alle betrokkenen het toverwoord om het privatiseringsproces tot een goed einde te brengen.

Belastingen bij sportaccommodaties

Hieronder vindt u tot slot nog een overzicht van de fiscale aspecten bij de exploitatie, bouw of verkoop van sportaccommodaties.

Huur en verhuur van onroerende zaken

De huur en verhuur van onroerende zaken is vrijgesteld van BTW-heffing, tenzij de huurder voor ten minste 90% BTW-belaste prestaties in het gehuurde verricht. Sportverenigingen kunnen aldus in beginsel niet opteren voor BTW-belaste huur.

Koop en verkoop van onroerende zaken

Ook de koop en verkoop van onroerende zaken is in beginsel vrijgesteld van BTW. Hierop gelden echter twee uitzonderingen:

De levering van bouwterreinen en nieuwe onroerende zaken (niet langer dan twee jaar in gebruik) zijn altijd belast met BTW.

Bij de koop en verkoop van onroerende zaken (ouder dan twee jaar) bestaat de mogelijkheid om te kiezen voor een BTW-belaste levering. Een voorwaarde is dat de koper de zaak voor minimaal 90% voor BTW-belaste prestaties gebruikt. Aangezien sportverenigingen voornamelijk vrijgestelde prestaties verrichten, kunnen zij in beginsel niet opteren voor BTW-belaste levering.

Nieuwbouw

Ondernemers die vrijgestelde prestaties verrichten (waaronder sportverenigingen) hebben geen recht op aftrek of teruggaaf van de aan hen in rekening gebrachte BTW. Zonder nadere regeling zou het voor hen voordeliger zijn om goederen en diensten niet van andere ondernemers te betrekken (en dus met BTW belast te worden), maar om deze zelf te maken. Om te zorgen dat er geen verstoring optreedt van de concurrentieverhoudingen, worden dergelijke leveringen als een ‘interne’ levering beschouwd. Voor het ter beschikking stellen van zelfvervaardigde goederen voor BTW vrijgestelde doeleinden moet de vereniging als het ware ‘aan zichzelf’ BTW berekenen. Met zelfvervaardigde goederen worden gelijkgesteld goederen (bijvoorbeeld een clubhuis) die in opdracht zijn vervaardigd op eigen grond van de vereniging. Een dergelijke integratieheffing doet zich voor indien er sprake is van het zelf vervaardigen (bijvoorbeeld van onroerende zaken), waaronder dus ook wordt verstaan het in opdracht laten bouwen als de ondernemer van BTW vrijgestelde prestaties verricht.

Als een dergelijke situatie zich voordoet adviseren we u contact op te nemen met uw adviseur en met de Belastingdienst.

Het geven van gelegenheid tot sportbeoefening en sportaccommodatie

In de besluiten van 15 februari 2005 en 26 september 2007 heeft het Ministerie van Financiën uitgelegd wanneer het 6% BTW mag worden toegepast voor het geven van gelegenheid tot sportbeoefening in een sportaccommodatie.

Een sportvereniging is voor het geven van gelegenheid tot de beoefening van haar primaire sportactiviteiten aan haar leden in beginsel vrijgesteld van BTW en kan geen BTW verrekenen. Hoewel in dat kader het vrijgesteld van BTW huren van de sportaccommodatie op het eerste gezicht aantrekkelijker lijkt, moet bedacht worden dat de BTW op de kosten van de accommodatie in dat geval noch door de verhuurder, noch door de sportvereniging verrekend kan worden. Is uw vereniging in de gelegenheid om met een externe exploitant

van de sportaccommodatie een overeenkomst te sluiten die kan worden aangemerkt als ‘het geven van gelegenheid tot sportbeoefening’, dan is deze prestatie laag belast tegen 6% BTW. De externe exploitant kan de BTW op de kosten van de accommodatie in dat geval integraal verrekenen. Per saldo kan dat soms gunstiger uitpakken. Een verschil tussen verhuur van een onroerende zaak en het geven van gelegenheid tot sportbeoefening zit in het algemeen in het grote aantal aanvullende diensten dat de exploitant van de accommodatie verricht indien hij gelegenheid geeft tot sportbeoefening in plaats van dat hij alleen een onroerende zaak verhuurt. De staatssecretaris heeft in het besluit van 27 september 2007 vermeld dat sprake is van gelegenheid tot sportbeoefening door het terbeschikking stellen van een sportaccommodatie aan sporters. Dit is het geval als is voldaan aan de volgende voorwaarden:

- het gebruik van de accommodatie is voor de afnemer van de prestatie beperkt tot het daarin beoefenen van sport;
- de afnemer gebruikt de accommodatie om zelf te sporten of om anderen onder zijn/haar leiding te laten sporten. Zo is de post ook van toepassing als de afnemer een (sport)vereniging is die haar leden gelegenheid geeft te sporten of een school die de leerlingen laat sporten;
- het onderhouden, schoonmaken of beveiligen van de accommodatie wordt verzorgd door of vanwege de exploitant van de sportaccommodatie;
- samen met de accommodatie moeten ook de attributen, die noodzakelijk zijn voor het beoefenen van de sport, door of vanwege de exploitant aan de sporter(s) ter beschikking worden gesteld. Bij bepaalde sporten is het gebruikelijk dat de sporters zelf bepaalde sportattributen meenemen. In die gevallen kan niet aan de exploitant van de sportaccommodatie tegengeworpen worden dat hij/zij die attributen niet ter beschikking stelt. Bijvoorbeeld tennisrackets die de tennisser zelf meeneemt;
- aanvullende voorzieningen die de prestatie van het geven van gelegenheid tot sporten in een sportaccommodatie mogelijk maken. Te denken valt onder andere aan kleed- en doucheruimten en sanitaire voorzieningen.

Een zorgvuldige redactie van de overeenkomst met de exploitant en eventueel (vooraf!) afstemming met de Belastingdienst is aan te raden.

Sportaccommodatie

Een sportaccommodatie is een onroerende zaak die is ingericht voor de actieve sportbeoefening door de mens. Naast een onroerende zaak die specifiek en permanent is ingericht voor de sportbeoefening kwalificeren ook als sportaccommodatie openbare ruimtes zoals wegen, bossen en dergelijke, als deze ruimtes voor de duur van de sportbeoefening gereserveerd zijn voor sportbeoefening. Dus tijdelijke accommodaties en buitensportaccommodaties kunnen ook kwalificeren als sportaccommodatie. Als voorbeelden van buitensportaccommodaties worden in het besluit genoemd een marathon, een wandeltocht, een wielervedstrijd of skeelertocht. Dus evenementen die in principe plaatsvinden in de openbare ruimte, op een afgezette route die is gereserveerd voor de sportbeoefening en slechts toegankelijk is voor personen die hiertoe (door inschrijving) gerechtigd zijn. Voor dergelijke situaties is bepaald dat een buitensportaccommodatie ook kwalificeert als een sportaccommodatie.

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting wordt geheven door gemeenten. Er zijn twee grondslagen (woningen en niet-woningen) waarbij er totaal twee soorten van heffing zijn, namelijk:

- een belasting van degene die het feitelijke gebruik van een onroerende zaak, niet zijnde een woning, heeft de gebruikersbelasting OZB niet-woningen;
- een belasting van degene die het genot van een onroerende zaak heeft krachtens eigendom of beperkt recht, zoals erfpacht-, vruchtgebruik of opstalrecht:
 - de eigenarenbelasting OZB niet-woningen;
 - de eigenarenbelasting OZB woningen.

De gebruikersbelasting voor woningen is in 2006 landelijk afgeschaft. Een gemeente bepaalt zelf of dit ook voor verenigingen geldt; dit kan dus per gemeente verschillen. De aanslag wordt berekend over de waarde van de onroerende zaak, waarbij voor de bepaling van de waarde wordt uitgegaan van het volledige eigendom. Bij het bepalen van grondwaarde moet overigens

rekening worden gehouden met het bestemmingsplan, aangezien grond die volgens het bestemmingsplan uitsluitend mag worden gebruikt voor sportvelden vaak minder waard is dan grond bestemd voor woningbouw. Als u het niet eens bent met de opgelegde aanslag onroerendezaakbelasting, kunt u binnen zes weken na oplegging van de aanslag bezwaar maken bij de gemeente. De gemeente zal een uitspraak doen op het bezwaarschrift waartegen u desgewenst in beroep kunt gaan bij het gerechtshof.

Overdrachtsbelasting

Overdrachtsbelasting wordt geheven bij het verkrijgen van onroerende zaken of de zakelijke rechten daarop (zoals een erfpachtrecht). Als iemand een onroerende zaak verkrijgt, is hij 6% overdrachtsbelasting verschuldigd over de waarde in het economisch verkeer van de betreffende onroerende zaak. Wanneer over een nieuwe (nog niet in gebruik genomen) onroerende zaak BTW betaald moet worden, geldt onder voorwaarden een vrijstelling voor de overdrachtsbelasting. Bij de levering van een 'oude' onroerende zaak geldt in beginsel een BTW-vrijstelling en moet er wel overdrachtsbelasting betaald worden.

Regulerende energiebelasting

Regulerende energiebelasting (REB) is een heffing op energie en wordt geheven via de energienota. Deze belasting staat ook bekend onder de namen ecotaks, energiebelasting elektra (EB-E) of energiebelasting gas (EB-G). Sportverenigingen kunnen via hun sportbond verzoeken om (gedeeltelijke) teruggaaf van deze belasting. Informeer bij uw sportbond naar de procedure voor teruggaaf; het kan om aanzienlijke bedragen gaan!

Relevante websites

Belastingen:

www.belastingdienst.nl

Bouwvergunning:

www.vrom.nl

Legionella:

www.vrom.nl

Onroerendezaakbelasting:

www.nl.wikipedia.org

Woningwet:

www.vrom.nl

